

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Over de wet van 20 Augustus 1948 betreffende de gerechtelijke verklaringen van overlijden

I. Inleiding.

De wetgever heeft na de oorlogen van 1914-1918 en 1940-1945 moeten ingrijpen op het gebied van de burgerlijke stand. Hij heeft op dit gebied de leemten van het Burgerlijk Wetboek, met betrekking tot de akten van overlijden, moeten aanvullen.

Er zijn, inderdaad, tijdens de laatste oorlog, uit ons land 45.000 personen gedeporteerd of verdwenen. Noch de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek over de akten van overlijden (aanwezigheid van het lijk) noch minder deze over de afwezigheid (onzekerheid over leven en dood) zijn voldoende geweest om te verhelpen aan de sociale haai die de oorlog geschapen had. Er bestond wel een met de dag stijgende zekerheid over de dood der betrokken personen, maar een bijna volstreekte onmogelijkheid getuigen van dit overlijden te vinden of op om het even welke andere wijze een afdoend bewijs hiervan te kunnen leveren.

Reeds vóór deze door de omstandigheden ingegeven wetgeving hebben verschillende wetten gepoogd zekere leemten aan te vullen, zekere speciale toestanden te voorzien waarin het overlijden onomstootbaar vaststond zonder dat het lijk echter kon terug gevonden worden. Aldus voor de overlijdens in mijnen, erts-mijnen, steengroeven en andere nijverheidsinrichtingen (artt. 81, 82 Decreet van 3 Januari 1813; art. 84 van het K. B. van 28 April 1884).

Voor hen die overleden zijn bij schipbreuken, brandrampen, overstromingen, instortingen, wordt een proces-verbaal opgemaakt door de diplomatieke of consulaire agent, door de burgemeester of ieder ander hiertoe bevoegd ambtenaar; op vordering van het Openbaar Ministerie wordt dit stuk, geldend als akte van overlijden, gehecht aan de registers van de burgerlijke stand (zie : Beltjens, Code civil annoté art. 85 n° 2; Roland et Wouters, Guide Pratique de l'Officier de l'Etat Civil 1946, n° 941).

Over de overlijdens aan boord van luchtvaartuigen beschikt artikel 7 van de wet van 27 Mei 1937 : het is de commandant aan boord die als officier van de burgerlijke stand fungeert en de akte van overlijden opmaakt in het bijzijn van twee getuigen; voor de verdwijningen aan boord van Belgische luchtvaar-

tuigen wordt door de commandant aan boord een verslag opgemaakt op wiens grondslag een gerechtelijke verklaring van overlijden zal kunnen worden bekomen.

Bovendien kan ieder belanghebbende zich tot de rechtbank wenden ten einde een gerechtelijke verklaring van overlijden te bekomen. Over de eis zal slechts beschikt worden na een grondig onderzoek (zie : Laurent, Supp. t. I, n° 267, p. 102; zie ook Revue de l'Administration, t. XXXVI, p. 315).

De wet van 28 Juli 1921 — artikel 13 werd gewijzigd door de wet van 18 Juli 1923 — heeft tot doel gehad een regeling te treffen voor de overlijdens van militairen of burgers die zich hadden voorgedaan tussen 4 Augustus 1914 en 30 September 1919. Deze wet wordt onderverdeeld in drie secties : 1. de gevallen waarin de akten van overlijden wel degelijk opgemaakt werden maar in dusdanige omstandigheden dat hare rechtsgeldigheid in twijfel zou kunnen worden getrokken; 2. de gevallen waarin rechtsgeldige akten van overlijden behept zijn met leemten, vergissingen of verzuimen en waarbij een verbetering zich opdringt; 3. de gevallen van ontstentis van akten van overlijden, hetzij dat deze nooit opgemaakt werden, hetzij dat deze verdwenen zijn. Dit derde punt behandelt zowel de administratieve beslissingen van vermoedelijk overlijden als de gerechtelijke verklaringen van overlijden.

Deze wet heeft voor ons slechts een retrospectief karakter; buitendien zijn meerdere van haar bepalingen overgenomen door de wet van 20 Augustus 1948. We zullen dus hierop niet nader ingaan.

Een besluit van de secretarissen-generaal in dato 13 Juni 1942 — gewijzigd door het besluit van 15 Juni 1944, waarbij bepaald werd dat enkel de schikkingen van het vonnis zouden worden overgeschreven — regelt de gerechtelijke verklaringen van overlijden en de verklaringen van vermoedelijk overlijden voor alle personen die overleden zijn sinds 10 Mei 1940 in België of in het buitenland en voor dewelke, uit oorzaak van de oorlogsomstandigheden, geen regelmatige akte van overlijden kon opgemaakt worden.

De rechtsgeldigheid van voormeld besluit der secretarissen-generaal verviel op 15 Februari 1946 — 12 maanden na de volledige bevrijding van het natio-

naal grondgebied (art. 4 van de Besluit-Wet van 5 Mei 1944), dag waarop de Besluit-Wet van de Regent van 14 Februari 1946 in werking trad.

Het Verslag aan de Regent vermeldt uitdrukkelijk dat dit besluit slechts van voorlopige aard is « tot op het ogenblik dat het Parlement te dezer zake uitspraak zal kunnen doen, en voor een termijn van hoogstens één jaar... de overgangsmaatregelen worden getroffen welke vereist zijn om de vrijwaring te verzekeren van de belangen waarin moet worden voorzien tengevolge van het verstrijken van de geldigheidstermijnen der besluiten van de secretarissen-generaal dd. 13 Juni 1942 en 15 Juni 1944 ».

Die Besluit-Wet werd verlengd voor een termijn van één jaar door besluit van 28 Februari 1947; een wet van 20 Mei 1948 zou weer in voege brengen, met terugwerkende kracht op 15 Februari 1948, de inmiddels vervallen Besluit-Wetten van 14 Februari 1946 en 28 Februari 1947.

Deze wetgevingen werden stilzwijgend afgeschaft door artikel 21 van de wet van 20 Augustus 1948.

II. De Wet van 20 Augustus 1848.

Bij ontstentenis van een akte van overlijden kunnen de bevoegde rechtbanken elk overlijden verklaren dat zich tussen 10 Mei 1940 en 31 December 1945 heeft voorgedaan.

De eis wordt aanhangig gemaakt door ieder belanghebbende (erfgenamen, legatarissen, echtgenoot, schuldeisers), of door de Procureur des Konings die ambtshalve optreedt of op verzoek van de Minister tot wiens bevoegdheid de belangen der oorlogsslachtoffers behoren. Laatste Minister zal gewoonlijk het verzoek richten tot en de bundel slechts overmaken aan het ambt van het Openbaar Ministerie nadat zijn diensten het vermoedelijk overlijden van de betrokken persoon zullen hebben vastgesteld. Deze beslissing van vermoedelijk overlijden die een zuiver administratieve, alhoewel rechtscheppende maatregel is, dient echter niet noodzakelijkerwijze de gerechtelijke verklaring van overlijden vooraf te gaan. (1)

Indien het overlijden in het buitenland is voorgevallen, moet de overledene Belg geweest zijn, of op het ogenblik van zijn verdwijning in België verbleven hebben (art. 1).

Voor de Belgen laat deze tekst niet de minste twijfel over; voor de vreemdelingen die op het ogenblik hunner verdwijning in België verbleven evenmin. Quid echter met de rijksingezetene vreemdelingen die ofschoon ze hun wettelijke woonplaats in het land hadden, op het ogenblik hunner verdwijning, niet in België verbleven?

Een uitvoerig gemotiveerd vonnis der Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen in dato 23 Augustus 1949, op verslag van de heer rechter Ceulemans, heeft hierop afdoende geantwoord, besluitende tot de bevoegdheid der rechtbank *ratione loci* om dergelijke gevallen te behandelen (zie: Rechtskundig Weekblad, 22 Jan. 1950, kol. 800).

Het is de rechtbank van de plaats van het overlijden die van de door verzoekschrift ingestelde eis moet kennis nemen. Is die plaats onbekend of in het buitenland gelegen, dan wordt het verzoekschrift gericht tot de laatste woon- of verblijfplaats van de overledene. Zijn deze insgelijks onbekend of in het buitenland gelegen, dan wordt het ingediend bij de rechtbank te Brussel (art. 2).

De ambtelijke schrapping uit de registers der bevolking, zoals ze vaak tijdens de oorlogsjaren bij Collegiaal Besluit is geschied, zal natuurlijk niet de minste invloed hebben op de bevoegdheid zoals deze burger-

rechtelijk door de laatste woonplaats is vastgelegd. Inderdaad, tot het veranderen van woonplaats zijn twee voorwaarden vereist: 1. de daad van het werkelijk wonen op een andere woonplaats; 2. het voornemen om aldaar zijn hoofdverblijf te vestigen. Trouwens, De Page, I, 329, bevestigt uitdrukkelijk deze zienswijze: « Les administrations communales ont coutume de rayer d'office les habitants de la commune qui n'y résident plus en fait depuis un certain laps de temps. Il va de soi que cette mesure n'a qu'une portée purement administrative, et n'exerce aucune influence sur la théorie de droit civil du domicile présumé conservé. »

Een *conditio sine qua non* voor een gerechtelijke verklaring van overlijden is natuurlijk de zekerheid van het overlijden. De wet van 20 Augustus 1948 heeft echter wettelijke vermoedens geschapen die, voorzover de voorwaarden vervuld zijn, gelijk gesteld worden met de zekerheid.

De rechtbank houdt voor bewezen het overlijden van personen die in een vijandelijk concentratiekamp of uitroeiingskamp werden gedetineerd en die niet opnieuw in hun woonplaats of verblijfplaats zijn verschenen, wanneer geen enkel bewijs van het bestaan van die personen werd aangebracht, en wanneer, bovendien, de echtgenoot, de bloed- en aanverwanten in de erfelijke graad, naar luid van artikel 755 van het Burgerlijk Wetboek, door niet onwaar bevonden verklaringen getuigen dat bij hun weten die personen sinds 1 Juni 1945 geen blijk van hun bestaan hebben gegeven, of indien zij dienaangaande tevergeefs door de bevoegde ministeriële of politionele diensten werden ondervraagd.

Ten aanzien van personen die door de vijand werden aangehouden, doch wier verblijf in een concentratie- of uitroeiingskamp niet werd bewezen, houdt de rechtbank het overlijden voor bewezen indien geen bewijs van het bestaan van die personen sedert de tiende dag na die hunner aanhouding of deportatie werd geleverd, en indien de echtgenoot, de bloed- en aanverwanten in de erfelijke graad door niet onwaar bevonden verklaringen getuigen dat, naar hun weten, die personen sedert hogervermelde dag geen levensteken hebben gegeven of indien zij door de hogeraangehaalde diensten tevergeefs werden ondervraagd (art. 4).

De Commissie van Justitie van de Senaat bij monde van haar verslaggever, de heer Allard, heeft beslist dat de wet van toepassing is op elk rechtsonderhorige, dus ook op hen die verdwenen zijn in dienst van de vijand, aan het Oostfront of elders.

Zijn verscheidene personen tijdens dezelfde oorlogsgebeurtenis verdwenen, dan kan de Procureur des Konings de eis tot verklaring van hun overlijden door één enkel vonnis instellen en kan de rechtbank door één enkel vonnis er over beschikken (art. 2 in fine). Deze laatste zinsnede is een weinig stuntelig en in alle geval in tegenstrijd met artikel 1, die het aan ieder belanghebbende toelaat een verzoek tot gerechtelijke verklaring van overlijden in te dienen. Het gemeenschappelijk verzoekschrift is geen voorrecht van het Openbaar Ministerie; het wordt aan elk requestant toegestaan.

Bij eenzelfde oorlogsgebeurtenis zullen als voorbeeld dienen personen die met éénzelfde transport gedeporteerd werden of die bij éénzelfde bombardement het leven inschoten. Zo'n vonnis zal natuurlijk slechts een vermoeden juris tantum uitmaken met betrekking tot de toepassing van artikelen 720 tot 722 B. W. op de comoriënten. Voormelde wetsbepaling zal van toepassing zijn voorzover de oorzaak van het overlijden éénzelfde gebeurtenis is: het zou echter niet voldoende zijn dat twee personen overleden zijn

tegelijktijd maar tengevolge van verscheidene oorzaken.

Verschillende maatregelen van onderzoek kunnen door de rechtbank worden getroffen. Zij kan de verschijning der partijen alsmede de bijeenroeping van de familieraad bevelen; zij kan voorschrijven dat de eis het voorwerp zal uitmaken van een korte aankondiging te verschijnen in het Staatsblad, alsmede in een dagblad van het arrondissement of van de provincie van de plaats van het vermoedelijk overlijden, of van de laatste woon- of verblijfplaats van de overledene in België. De rechtbank bepaalt de termijn na de laatste bekendmaking waarop zij over de eis zal beschikken. Voor de gevallen waarin betrokken zijn personen overleden in vijandelijke concentratie- en uitroeiingskampen is de rechtbank gehouden de hierbovenvermelde publicaties voor te schrijven: twee maanden na de laatste bekendmaking wordt er over de eis beschikt (artt. 3 en 4 in fine).

Zijn deze onderzoeksmaatregelen voorbereidende vonnissen of tussenvonnissen? De termijn van twee maanden tijdens dewelke de rechtbank de beschikking op de eis uitstelt, laat vermoeden dat het hier om tussenvonnissen gaat, des te meer daar hetzelfde artikel 3 de procedure van beroep behandelt en slechts de tussenvonnissen voor onmiddellijk beroep vatbaar zijn. Anderzijds kan niet goed ingezien worden in hoeverre een vonnis dat partijen oproept of een familieraad bijeenroept, de grond van de zaak raakt en meer dan een voorbereidend vonnis zou zijn (zie: Jugements interlocutoires et préparatoires, Concl. Mathieu Lelercq, Pas. 1931, I, 141; zie ook Rép. Prat., Dalloz Rép. prat. V°, Jugements et arrêts avant dire droit: «Le jugement qui ordonne une enquête est le plus souvent interlocutoire (n° 33), ...mais un jugement ordonnant une enquête est simplement préparatoire lorsqu'il ne préjuge pas le fond (Civ., 11 juin 1912, D. P. 1914, I, 109 (n° 35); zie vooral Stickelbault, in Revue de l'Administration, tome XCI, n° 26).

Binnen vijftien dagen na de uitspraak brengt de griffier het dispositief van het vonnis bij aangetekend schrijven ter kennis van partijen. De termijn van beroep bedraagt twee maanden, te rekenen vanaf de ontvangst van dit bericht. Het beroep wordt eveneens door verzoekschrift bij het Hof van Beroep ahangig gemaakt. Op straffe van nietigheid moet het binnen de acht dagen na zijn dagtekening bij deurwaardersexploot of bij aangetekend schrijven ter kennis worden gebracht van de griffier der rechtbank, die de bestreden beslissing heeft geveld. De griffier maakt melding van het beroep in de rand der bestreden beslissing. De regelen voorzien voor de eerste aanleg gelden ook voor de instantie van beroep. Het arrest wordt door de griffier van het Hof van Beroep betekend naar luid van de beschikkingen getroffen voor de eerste aanleg.

Cassatie inzake is mogelijk; de procedure wordt gevoerd zoals in strafzaken: de termijn van beroep bedraagt één maand vanaf de ontvangst van het door de griffier betekende bericht (art. 3).

Verzet is slechts mogelijk voorzover de verschijning der partijen bevolen werd (zie Stickelbault, loc. cit.).

Het beschikkend gedeelte van de in kracht van gewijsde gegane gerechtelijke beslissing tot verklaring van overlijden, wordt in de lopende registers van de burgerlijke stand der plaats van overlijden overgeschreven. Is deze plaats onbekend of buiten het rijk gelegen, dan geschiedt de overschrijving in de laatste woonplaats of in de laatste verblijfplaats van de overledene. Zijn deze plaatsen insgelijks onbekend of buiten het rijk gelegen, dan geschiedt de overschrijving te Brussel, eerste district.

Een collectief vonnis wordt bij uittreksels en zoals hierboven voorzien, in de registers overgeschreven.

Van de overschrijving wordt in de tabellen der registers van het jaar van het overlijden, alsmede in de tienjaarlijkse tabellen melding gemaakt.

Op bericht, gegeven overeenkomstig artikel 49 van het Burgerlijk Wetboek, wordt dezelfde melding gemaakt in de jaarlijkse en tienjaarlijkse tabellen die bij de griffier berusten.

De ambtenaar van de burgerlijke stand die met de overschrijving is belast, gedraagt zich naar de bepalingen van artikel 79 van het Burgerlijk Wetboek, aangevuld door artikel 11 der wet van 16 December 1851, op straffe van de bij gezegd artikel voorziene geldboeten (art. 6).

De in kracht van gewijsde gegane gerechtelijke beslissing, houdende verklaring van overlijden, geldt als akte van de burgerlijke stand, en is tegenstelbaar aan derden.

Deze kan verbeterd worden, overeenkomstig de artikelen 99 en volgende van het Burgerlijk Wetboek en 855 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, namelijk ingeval het bewijs wordt geleverd dat de overleden verklaarde persoon in leven is.

De vonnissen en arresten, waarbij een verzoek tot verklaring van overlijden wordt afgewezen, verhinderen niet dat een gelijkaardig verzoek later ontvanke-lijk zou zijn, in geval nieuwe bewijsgronden ontdekt worden (art. 7).

De wet gebruikt herhaaldelijk en volgens ons inziens verkeerdelijk de term «kracht van gewijsde». Inderdaad: deze vonnissen en arresten hebben geen kracht van gewijsde. De gerechtelijke verklaring is geen rechtsbedeling; ze is enkel een administratieve rechtshandeling, genomen in uitvoering van de oneigenlijke rechtsmacht. Deze beslissingen hebben geen kracht van gewijsde en kunnen natuurlijk opgeheven, herroepen of gewijzigd worden naar gelang de omstandigheden waarin ze getroffen werden, zelf opgeheven, herroepen of gewijzigd werden (art. 7 in fine a contrario). (Zie Cass. Fr., 25 Oct. 1905, D. P. 1906, p. 337; B. J. 1907, col. 43; zie ook Roland et Wouters, p. 344, Rem. I: «Rien ne s'oppose donc à ce qu'en matière de déclaration judiciaire de décès, pareille décision qui n'a pu acquérir l'autorité de la chose jugée par l'expiration du délai d'appel, soit rapportée par le tribunal dont elle émane, si des éléments nouveaux établissaient qu'en réalité la personne dont le décès a été déclaré judiciairement est encore en vie.»

De Page, t. I, n° 472, deelt dezelfde mening: «Les jugements déclaratifs ont donc la même valeur qu'un acte d'état civil. Comme lui, ils sont opposables à tous et ont donc l'autorité absolue de la chose jugée. Non point qu'il y ait chose jugée «au sens propre du mot», puisque souvent il n'y aura pas de contradicteur, mais parce que, en matière de jugements déclaratifs, les tribunaux exercent une véritable fonction administrative renforcée par la garantie du contrôle judiciaire. Le juge se borne donc à dresser un acte, mais en s'entourant de précautions bien plus grandes que l'officier de l'état civil. Il serait vraiment inadmissible que pareil jugement ait une autorité moindre qu'un acte de l'état civil quelconque.»

Gezien deze akten nooit kracht van gewijsde kunnen krijgen, wordt er niet goed ingezien waarom deze akten slechts na een verloop van twee maanden in de registers der bevolking zouden kunnen worden overgeschreven. Indien artikel 3 der wet wel degelijk van een termijn van beroep gewaagt, vloeit hieruit voort dat voorzover van het beroep wordt afgezien,

de Procureur des Konings te allen tijde, de verzoeker mits machtiging van het Openbaar Ministerie, dat van zijn recht van beroep afziet, de schikkingen van het verklarend vonnis onmiddellijk na de betekening zullen kunnen worden overgeschreven.

Een bewijs van niet-verzet noch beroep, afgeleverd door de griffier, zal, samen met de expeditie van het vonnis, worden voorgelegd aan de bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand. De onderzoeken, de bekendmakingen en in het algemeen al de bij deze wet voorziene bemoeiingen geschieden op kosten van de Staat (art. 18). Speciale schikkingen worden voorzien voor de registratie, hypotheek-, griffie- en zegelrechten (artt. 19 en 20).

III. Vreemde Wetgevingen.

Nederland.

Een wet van 26 Maart 1920, verbeterd door de wet van 4 December 1920, gewijzigd door de wet van 29 Juni 1925, regelt onder de titel der afwezigheid de verklaringen van rechtsvermoeden van overlijden. Op 11 Juni 1949 trad in werking de wet van 2 Juni 1949 op de overlijdensakten.

Door of vanwege de Minister van Justitie bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de laatstbekende woonplaats in Nederland van een vermiste (t.t.z. ieder, die op enig tijdstip tussen 9 Mei 1940 en 1 Juni 1945 in Nederland woonplaats heeft gehad, doch van wiens bestaan sedert laatstgenoemde datum niets meer is gebleken, terwijl er goede gronden bestaan om aan te nemen dat hij is overleden), kan van diens overlijden schriftelijk aangifte worden gedaan. Door de zorg van de Minister van Justitie wordt vervolgens in de Nederlandse Staatscourant en eventueel in een of meer door hem aan te wijzen nieuwsbladen bekend gemaakt dat aangifte is gedaan. Binnen drie maanden na dagtekening van de Nederlandse Staatscourant, waarin bekend gemaakt dat aangifte is gedaan, kunnen belanghebbenden en het Openbaar Ministerie bij de bevoegde rechtbanken aanvulling, verbetering of vernietiging der aangifte verzoeken. Wordt een dergelijk verzoek ingediend, dan blijft het opmaken van een overlijdensakte achterwege totdat op het desbetreffende verzoek in hoogste instantie uitspraak is gedaan. Anders maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand een overlijdensakte op zodra genoemde termijn van drie maanden is verstreken (2).

Frankrijk.

De oude artikelen 87 tot 92 van het Burgerlijk Wetboek werden afgeschaft en vervangen door de Verordening 45/2561 van 30 October 1945.

Bij ontstentenis van een akte van overlijden wordt er door de bevoegde Minister, na een administratief onderzoek en zonder bijzondere pleegvormen, een beslissing getroffen dewelke het vermoedelijk overlijden van de betrokken persoon vaststelt.

Een proces-verbaal van verdwijning (procès-verbal de disparition) wordt opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand of door de overheden die deze in zijn functies vervangen voor verdwijningen die zich voorgedaan hebben tijdens natuurrampen, krijgsvieringen, door de vijand getroffen uitroeiings- of represaille-maatregelen, koloniale veldtochten, spoorwegen, zee- of luchtvaartrampen, een brandramp, een ontploffing, een collectief of individueel ongeval waarbij al de slachtoffers of verschillende onder hen niet meer konden worden teruggevonden. Andere gevallen worden nog opgesomd; de opsomming is echter niet beperkend (zie Planiol, t. I,

n° 652, uitgave 1946). Dit proces-verbaal wordt desgevallend door gebeurlijke getuigen ondertekend. Naargelang de omstandigheden van het ongeval of de bevindingen opgemaakt door het onderzoek, zal het bevoegde ministerie een beslissing van vermoedelijk overlijden treffen.

Deze beslissing van vermoedelijk overlijden wordt door het bevoegde ministerie overgemaakt aan de Procureur-Generaal, dewelke verzocht wordt ambtshalve de gerechtelijke verklaring van overlijden te vorderen.

De gerechtelijke verklaring van overlijden kan natuurlijk eveneens verzocht worden, naar luid van artikel 855 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, door ieder belanghebbende.

De persoon wiens overlijden gerechtelijk werd verklaard en die na het verklarend vonnis terug verschijnt, is gerechtigd het bewijs van zijn bestaan te leveren, alsmede de annulatie van voormeld vonnis aan te vragen.

Zwitserland.

Zwitserland heeft het geluk gehad aan beide wereldoorlogen te kunnen ontsnappen. De noodzakelijkheid van een bijzondere wetgeving heeft zich aldaar dus niet opgedrongen. Het Burgerlijk Wetboek heeft echter sootgelijke gevallen voorzien.

Het overlijden van een persoon staat vast, al werd het lijk niet teruggevonden, bijaldien deze persoon verdwenen is in dusdanige omstandigheden dat de dood voor zeker dient gehouden (art. 34 van het Zwitsers Burgerlijk Wetboek). Op voordracht van de bewakingsoverheden kan het overlijden van de persoon wiens lijk niet werd teruggevonden, worden ingeschreven. Elk belanghebbende mag desniettemin staande vragen dat het bestaan of de dood van de verdwenen persoon gerechtelijk zou worden vastgesteld (art. 49).

IV. Besluit.

Een bijzondere wetgeving dringt zich op voor alle overlijdens, die zich voordoen in abnormale omstandigheden, zoals oorlogstijd, ongelukken of rampen van om het even welke aard. De wetgever zou des-aangaande kunnen steunen op de hierboven besproken wet, alsmede op het reeds ingediend wetsontwerp houdende wijziging van artikelen 12 en 16 van de wet van 28 Juli 1921, door de Senaat aanvaard en aan de Kamer op 10 Februari 1925 verzonden, zonder tot op heden zijn beslag te krijgen en waarin alle verdwijningen in abnormale omstandigheden zowel administratief als gerechtelijk kunnen geregeld; hij zou tevens nuttig kunnen aanleunen bij de Nederlandse, Franse en Zwitserse wetgevingen; hij zou zich misschien ook kunnen laten inspireren door de Oostenrijkse wetgeving van 4 Juli 1939, die vooral interessant is om de wettelijke vermoedens die ze schept in verband met het tijdstip van overlijden.

De verouderde artikelen van Boek I, Titel II, Kap. IV van het Burgerlijk Wetboek zouden naar Frans voorbeeld dienen gewijzigd, verbeterd of vervangen door een degelijke en onontbeerlijke wetgeving.

Marcel MARINOWER.
Advocaat te Antwerpen.

(1) Dezelfde wet van 20 Augustus 1948 behandelt eveneens de overschrijving van sommige akten van de burgerlijke stand (II), de administratieve verklaring van vermoedelijk overlijden (III), de administratieve verbreking van sommige akten van de burgerlijke stand (IV).

(2) Ontleend aan de studie van Mr. S. Boas.

EEN BELANGRIJKE OMZENDBRIEF IN ZAKE GEZINSVERGOEDINGEN

De omzendbrief 277 van 20 September 1949 uitgaande van de Nationale Onderlinge Kas voor Gezinsvergoedingen zal gewis klaarheid brengen in een toestand, die dikwijls verward was, wanneer leden van onderlinge maatschappijen de uitoefening van hunne bedrijvigheid ophielden.

Art. 48 van het organisch Besluit van 22 December 1938 (Stelsel der niet-loontrekkenden) luidt: « Onverminderd art. 47, wordt er aan de verplichting van een Onderlinge Kas of Sectie deel uit te maken, een einde gesteld:

- a) bij het afsterven van de belanghebbende;
- b) wanneer de belanghebbende, als werkgever, buiten dienstverband staande arbeider, of helper *voorgehouden*, in België, een beroep uit te oefenen in voorwaarden die zijn onderworpenheid aan dit besluit in zich sluiten en niet meer krachtens art. 38 of 39, aan dit besluit onderworpen blijft. »

Of het ophouden van een bedrijf een definitief of een tijdelijk karakter heeft gaf aanleiding tot tal van moeilijkheden.

De Commissie van Advies in zake Controle en Betwiste zaken, desaanstaande geraadpleegd, heeft een dubbel criterium bepaald.

1) Het karakter kan voortvloeien uit de omstandigheden.

2) Het hangt tevens af van de voornemens van de betrokkene.

Daar dit advies door de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg goedgekeurd werd zijn de onderlinge Kassen verplicht zich er naar te schikken.

Alvorens deze kwestie te onderzoeken dient eerst gezegd te worden — en art. 48 verwijst trouwens naar de artikels 38 en 39 — dat de toepassing der wet bij uitscheiding van bedrijf niet moet onderzocht worden wanneer de belanghebbende, op een bestendige wijze of niet, gedurende ten minste 10 jaar, a rato van ten minste 18 dagen per jaar, dit beroep heeft uitgeoefend.

Inderdaad wanneer men een bedrijf stopzet maar men het ten minste gedurende 10 jaar heeft uitgeoefend, ontsnapt men aan de toepassing der wet ingevolge art. 488, maar valt men onder toepassing ervan ingevolge art. 38. Dan wordt men inderdaad, « een gewezen werkgever of niet loontrekkende ».

Het komt nu dagelijks voor dat, uit oorzaak van oorlogsomstandigheden, teistering, overlijden van een der echtelingen, economische crisis, een bedrijf wordt stop gezet.

De leden weigerden in dit geval hun bijdragen te betalen alhoewel ze aangesloten bleven bij een onderlinge kas, daar ze beweerden — en dit strookte met de letter en de geest van de wet — dat de bijdragen slechts verschuldigd waren dan wanneer er gewerkt werd.

Art. 7 nu was een struikelblok. Het zegt: « Al wie door middel van een aankondiging, een uitstalling, een uithangbordje, een bordje, een plaat, een opschrift of door *onverschillig welke aanduiding*, ter kennis brengt van derden, dat hij een beroep uitoefent, wordt voor de toepassing van dit besluit, *ondersteld* werkelijk dit beroep uit te oefenen.

Hetzelfde geldt voor hem, die verklaart een beroep uit te oefenen door het op zijn brieven of op elk ander drukwerk, dat hem eigen is, te vermelden. »

Dit artikel verplichtte de kassen op te werpen dat

het lid door deze aankondiging zelf *beschouwd* was het beroep uit te oefenen.

Het klassiek geval is de inschrijving in het handelsregister, die reeds zovele betwistingen tussen de kassen en de leden voor het gerecht heeft doen ontstaan.

De administratieve rechtspraak vertegenwoordigd door niet minder dan 4 omzendbrieven (1) heeft altijd het feit ingeschreven te zijn in het handelsregister beschouwd als een aanduiding die het *vermoeden* wekt dat het beroep werkelijk wordt uitgeoefend. (2)

De rechtspraak der rechtbanken heeft deze zienswijze gedeeld en heeft terecht beslist dat dit vermoeden handel te drijven *juris tantum* was.

De Heer Vrederechter van Luik (1^e Kanton) — door vonnis van 5 Februari 1949 in zake Caisse Mutuelle c/ van Landuyt — (3) heeft inderdaad beslist dat wanneer de kas akkoord ging dat geen bedrijvigheid meer uitgeoefend werd gedurende de periode tijdens dewelke bijdragen opgeëist werden, deze niet meer verschuldigd zijn. « Attendu qu'il résulte du rapprochement des articles 7 et 70 du susdit arrêté que la présomption résultant de l'art. 7 que le défendeur exerce la profession pour laquelle il a souscrit une déclaration d'immatriculation principale au registre de commerce, est une *présomption « juris tantum »*, qui autorise le défendeur à administrer la preuve contraire.

Que de plus il ressort clairement du rapport au Roi, précédant le premier arrêté organique du 22 décembre 1938, que l'exercice de la profession doit être effectif et qu'il ne peut naturellement s'agir d'un simple simulacre ».

De Heer Vrederechter heeft de wet juist geïnterpreteerd: art. 7 die slechts een vermoeden schept kan de overhand niet hebben op een vastgesteld feit (uitscheiding van bedrijf) wanneer natuurlijk dit feit door beide partijen wordt aangenomen.

De Heer Vrederechter van het 4^e Kanton-Antwerpen heeft onlangs deze rechtspraak gevolgd (4).

Om de moeilijkheden uit de weg te ruimen en om hunne leden te ontlasten het bewijs te moeten leveren dat ze geen bedrijvigheid meer uitoefenden drongen de kassen aan bij hunne leden opdat deze hun handelsregister zouden doen schrappen.

Dit was gewoonlijk het enige vermoeden van handel.

Immers het vermoeden geschapen door art. 7 nam inderdaad een einde bij schrapping uit het handelsregister en de zaak was vlug en eenvoudig opgelost, mits naleving van zekere administratieve formaliteiten.

In het algemeen hebben de leden geweigerd aan deze ingeving gevolg te geven.

De voornaamste redenen waren de vrees dat, zoals gebeurt gedurende de oorlog, een hangslot-wet vroeg of laat alle nieuwe inschrijvingen in het handelsregister zou verbieden voor een onbepaalde termijn.

Tijdens de economische crisis en gezien de hedendaagse strekkingen van het dirigisme is inderdaad een dergelijke maatregel van de wetgever niet uitgesloten. Men begrijpt dan ook dat de handelaars, die alhoewel ze hun zaak hadden stop gezet, maar altijd de hoop koesterden deze te mogen hernemen wanneer de tijden voordeliger zouden zijn, deze schrapping niet durfden aanvragen.

Alleen degenen die voor altijd aan hun handel vaarwel hadden gezegd vroegen de schrapping.

Een tweede gegronde reden van weigering werd door de geteisterden ingeroepen. Voornamelijk de geteisterde schippers waren verplicht hun handelsregister te behouden om aanspraak te mogen maken op oorlogschade.

Daar het onrechtvaardig zou geweest zijn personen die geen bedrijvigheid meer uitoefenen — of geteisterden — bijdragen te doen betalen bleef er slechts één uitweg nl. een aanvraag indienen tot ontslag van betaling van bijdragen — langs de kas en bij het Beperkt Comité gevormd in de schoot van de Commissie van Advies in zake Controle en Betwiste zaken.

Deze aanvraag moest gepaard gaan met een attest van de controleur der belastingen verklarende dat belanghebbende gedurende deze periode niet belast was geweest als niet-loontrekkende.

Onafgezien van de last dezer formaliteiten was de kans volledig bevrijd te worden onzeker daar art. 24 van het Besluit van de Regent van 7 September 1946 voorziet dat het Beperkt Comité niet mag ontheffen of verminderen voor meer dan 9.800.000 fr. per jaar hetgeen betrekkelijk weinig is gezien de menigvuldige aanvragen bij het Beperkt Comité.

Gezien de talrijke gevallen die de kassen dagelijks moesten oplossen dienden er praktische regels vastgesteld te worden om eenheid in de rechtspraak te brengen en het aantal der betwistingen te beperken.

De volgende regels kunnen slechts, volgens de omzendbrief, aangewend worden op voorwaarde dat er geen betwisting bestaat over het feit van het ophouden van de uitoefening van het beroep:

1) Het semester tijdens hetwelk de betrokkene opgehouden heeft zijn beroep uit te oefenen is verschuldigd, vermits krachtens art. 184 van het Organiek Besluit de halfjaarlijkse bijdragen onverdeelbaar zijn en dat een begonnen semester geheel verschuldigd is.

2) De handelaar die zijn beroepsbedrijvigheid gedurende minstens een volledig burgerlijk halfjaar stopgezet heeft, zal beschouwd worden als hebbende definitief deze bedrijvigheid stopgezet en dit, *zelfs indien hij zijn inschrijving in het handelsregister behoudt*, op voorwaarde natuurlijk, dat het niet bewezen is dat de stopzetting in feite slechts tijdelijk is.

Het feit dat de beroepsbedrijvigheid later hernomen wordt, maakt niet het bewijs uit dat de stopzetting slechts een tijdelijk karakter had.

In de praktijk zullen de kassen genoodzaakt zijn om hun verantwoordelijkheid de dekken tegenover de Nationale Onderlinge Kas een verklaring te doen tekenen door hun leden, die, op hun eer zullen moeten bevestigen alle activiteit voor eigen rekening volledig te hebben stop gezet en niet zinnens te zijn deze zelfstandige bedrijvigheid te hernemen.

Voor het geval ze later wegens onvoorziene omstandigheden toch voor eigen rekening zouden herbeginnen, zullen zij zich moeten verbinden de kas hiervan onmiddellijk in kennis te stellen.

Aan deze verklaring zal een attest van de politiecommissaris moeten gehecht worden dat er gedurende 6 maanden geen bedrijf werd uitgeoefend, of zo de politiecommissaris dit document niet kan afleveren door de controleur der belastingen.

Besluit.

De toestand wordt dus door deze nieuwe omzendbrief fel vereenvoudigd.

Te voren moesten al de leden die hun bedrijf hadden stop gezet en wensten ingeschreven te blijven in het handelsregister, alle zes maanden een nieuwe aanvraag richten tot het Beperkt Comité te Brussel en telkenmale een bewijs van de controleur der belastingen bezorgen, hetgeen alleen maar een jaar na de periode tijdens dewelke de bijdragen opgeëist werden kon gebeuren.

Dit was lastig voor de leden en bracht veel administratief werk mede voor de kassen, daar de wet voorziet dat al deze aanvragen tot ontlasting langs de kassen moesten gebeuren.

Voortaan zodra kas en lid akkoord zijn dat een bedrijf gedurende 6 maanden opgehouden heeft en dat dit niet een tijdelijk karakter heeft — hetgeen vastgesteld is door het tekenen van een formulier — zijn de bijdragen niet meer verschuldigd van af dit ogenblik tot een gebeurlijke herneming van het bedrijf.

Paul POLLET,
Advokaat te Antwerpen.

(1) C. O. 137 — van 1.5.1943 — C. O. 143 van 23.7.1943 — C. O. 177 van 10.8.1944 — C. O. 189 van 15.1.1945.

(2) Zie De Kinderbijslagwet van 10 Juni 1937 van Nagels en Van Loo. Bldz. 23.

(3) Jurisprudence de la Cour d'Appel de Liège. N° 17. 5 fév. 1949.

(4) Vonnissen van 29 Juni 1949 in zake speciale Onderlinge Kas t/De Munter.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 7 November 1949.

Voorzitter: M. Louveaux.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

1. Verhaal tegen krijgsauditeur. — Betekenis van « arglist » (dol) in art. 505/1° Rv.
2. Instructiebevoegdheid van het O.M. — Rechten van de verdediging.

1. De in artikel 505, 1° Rv. bedoelde « arglist » veronderstelt handelingen of kuiperijen, waartoe hun dader zijn toevlucht neemt, hetzij om het gerecht te bedriegen, hetzij om een partij te begunstigen

of haar schade te berokkenen, hetzij om een persoonlijk belang te dienen.

2. Een lid van het O. M. mag, in zijn hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, aanvullende inlichtingen wettelijk inwinnen betreffende een procedure, welke reeds voor de rechter gebracht is, mits hij aan de andere in de zaak betrokken partijen kennis geeft van het resultaat dezer bemoeiingen.

Wery Raymond.

.....
Gelet op het geregistreerd verzoekschrift, getekend door Meester Henry Van Leynseele, advocaat bij het Hof van Verbreking, handelende krachtens een authentieke en bijzondere volmacht, op 3 October

1949 verleden vóór de notaris Jacques Bauwens, te Brussel, waarbij Wery Raymond de toelating vraagt om tegen de heer Omer Bonbled, substituut van de Krijgsauditeur te Velde, in het Krijgsauditoraat te Brussel, verhaal uit te oefenen wegens arglist gepleegd tijdens het onderzoek waarvan de aanlegger het voorwerp uitmaakte;

Gelet op de vordering van de heer R. Hayoit de Termicourt, Eerste Advocaat-Generaal, luidend als volgt :

« Overwegende dat bij verzoekschrift, getekend door Mr Van Leynseele, advocaat bij het Hof, en de 4e October 1949 ter Griffie neergelegd, Wery Raymond, vervolgd voor de Krijgsraad te Brussel, de toelating aanvraagt om verhaal uit te oefenen tegen de heer Bonbled Omer, substituut van de Krijgsauditeur te Velde, wegens arglist door deze gepleegd tijdens het onderzoek, waarvan de aanlegger het voorwerp uitmaakte (Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, artikelen 505 en 510);

Overwegende dat verzoeker de volgende feiten inroept :

Toen de behandeling voor de Krijgsraad nog aan de gang was en de opgeroepen getuigen reeds gehoord waren, heeft de heer Bonbled, substituut van de Krijgsauditeur, twee personen geroepen in zijn kabinet, die voor de Krijgsraad getuigd hadden, ze nopens zekere bestanddelen van de zaak verhoord en er zich bij beperkt daarna het proces-verbaal van dit verhoor aan de verdediging mede te delen, terwijl, indien hij dit verhoor nodig achtte tot de veropenbaring van de waarheid, hij dit aan de Krijgsraad moest aanvragen opdat er op tegenspraak zou toe overgegaan worden;

2) dezelfde magistraat heeft getuigen verhoord tussen de dag waarop de aanlegger zijn dagvaarding had gekregen om voor de Krijgsraad te verschijnen en de dag der opening van de debatten voor deze rechtsmacht;

3) hij heeft een geheim bundel samengesteld en, alvorens deze bij de debatten te voegen, heeft hij er stukken van weggenomen welke voor de verdediging gunstig waren, feit waarvan deze slechts ten gevolge van toevallige omstandigheden kennis kreeg;

4) hij heeft nagelaten, vooraleer ze aan de Krijgsraad te onderwerpen, zekere stukken van de rechtspleging, in de Nederlandse taal opgesteld, taal welke de verzoeker niet kende, te doen vertalen;

5) de uiteenzetting der feiten, door de heer Bonbled, substituut van de Krijgsauditeur, opgesteld en in het dossier neergelegd, bevat, volgens de verzoeker, klaarblijkelijke onjuistheden en roekeloze beweringen, en werd aan de dagbladschrijvers, aanwezig ter zitting, voor de opening der debatten uitgedeeld;

6) de heer Bonbled, substituut van de Krijgsauditeur, heeft ter terechtzitting gewezen op een betichting, die nieuw is en in de dagvaarding niet begrepen;

Overwegende dat de feiten ingeroepen sub numeris 4, 5 en 6 geen aantijging van arglist kunnen steunen;

Dat de bij artikel 505 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging voorziene arglist inderdaad handelingen of kuiperijen veronderstelt, waartoe hun vader zijn toevlucht neemt, hetzij om het gerecht te bedriegen, hetzij om een partij te begunstigen of om haar schade te berokkenen, hetzij om een persoonlijk belang te dienen;

Overwegende, daarentegen dat de aantijging vermeld sub nr 3, indien ze juist of ten minste waar-

schijnlijk was, de ontvangst van het verzoekschrift zou rechtvaardigen;

Maar overwegende dat verzoeker geen enkel element tot staving van deze aantijging voorbrengt en dat deze tegengesproken wordt door de stukken van de rechtspleging, aan het Hof onderworpen;

Overwegende eindelijk, wat de feiten 1 en 2 betreft, dat uit geen enkel der aan het Hof onderworpen elementen blijkt dat de heer Bonbled, substituut van de Krijgsauditeur, in de aangeduide omstandigheden een daad van onderzoek zou uitgeoefend hebben;

Dat deze magistraat, in hoedanigheid van officier van politie, persoonlijk zekere inlichtingen of aanvullende mededelingen heeft ingewonnen, die hij daarna aan de verdediging heeft medegedeeld;

Overwegende dat de magistraat van het Openbaar Ministerie, in hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, zelfs persoonlijk, aanvullende inlichtingen betreffende een rechtspleging, welke reeds voor de rechtsprekende rechtsmacht gebracht is, wettelijk mag inwinnen, voor zoveel hij aan de andere partijen in de zaak kennis geeft van de uitslag dezer plichten;

Overwegende, voorzeker, dat de waardigheid zijner functies vergt dat hij slechts aldus handelt in omstandigheden en voorwaarden, welke alle ernstige twijfel nopens zijn onpartijdigheid uitsluiten;

Maar overwegende, zelfs gesteld dat verzoeker de bewering zou kunnen rechtvaardigen dat de heer Bonbled, substituut van de Krijgsauditeur, door in de beweerde omstandigheden tot zekere handelingen van onderzoek over te gaan, zich er aan blootgesteld heeft zijn onpartijdigheid te horen betwisten, toch brengt hij ten laste van deze magistraat geen enkele aanwijzing van arglist voor;

Overwegende dat het verzoekschrift dienvolgens van grondslag is onthloot;

Gelet op de artikelen 505, 510, 513 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, 4 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Behage het aan het Hof het verzoekschrift te verwerpen en de verzoeker tot de kosten, evenals tot de bij de wet vastgestelde geldboete te veroordelen;

Gedaan op het Parket van het Hof,
de 29 October 1949.

Namens de Procureur-Generaal,
De Eerste Advocaat-Generaal,
(get.) R. Hayoit de Termicourt.

De beweegredenen van de vordering overnemende en gelet op de artikelen 505, 509, 510, 511 en 513 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, 19 der wet van 25 Maart 1876, 4 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

In Raadkamer statuerende,

Verwerpt het verzoekschrift;

Veroordeelt de aanlegger tot de kosten en tot een vergoeding van 300 frank.

NOOT : Verg. voor wat sub 2° betreft het hierna-volgend Cassatie-arrest in zake Woestyn.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 14 November 1949.

Voorzitter : M. De Coquéau des Mottes.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Clippele.

Eerste-Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Bevoegdheid (in militaire strafzaken). — Onbevoegdheid van Krijgsauditeur om getuigen onder eed te horen nadat de zaak voor de Krijgsraad aanhangig was gemaakt. — Nietigheid van getuigenverklaringen en van het daarop steunend arrest.

Van het ogenblik af dat de zaak aanhangig was voor de Krijgsraad was zij onttrokken aan de Krijgsauditeur zodat deze, al was het hem niet verboden, als officier van gerechtelijke politie, inlichtingen in te winnen tot opsporing van de waarheid, niet meer bevoegd was om getuigenissen af te nemen.

Aldus door getuigen afgelegde verklaringen zijn nietig, zodat ook het arrest, dat de veroordeling daarop doet steunen, door nietigheid is aangetast.

Woestyn, Etienne t/ Belgische Staat, b.p.

Gelet op het bestreden arrest, de 6 April 1949 gewezen door het Militair Gerechtshof, zetelende te Brussel ;

Gelet op het verzoekschrift van de aanlegger, de 9 Juni 1949 ingediend tot staving van zijn voorziening en strekkende tot de toelating zich in valsheid in te schrijven tegen een vermelding van het bestreden arrest, en op de kwitantie van een betaling van 100 fr., in de Deposito- en consignatiekas gedaan, overeenkomstig de bepalingen van het bevelschrift van Juli 1737 en van het reglement van 28 Juni 1738 ;

Overwegende dat de zaken verknocht zijn en dat ze dienen te worden samengevoegd ;

Over het derde middel : voorgesteld in de tweede memorie tot staving van de voorziening neergelegd en afgeleid uit de schending van art. 1 van het Besluit-Wet van 9 Maart 1940, can de artikelen 29 en 47 van het Wetboek van Strafvordering, schending der rechten van de verdediging, van art. 97 der Grondwet en schending der regels betreffende de kennisneming der onderzoekende en rechtsprekende rechtsmachten, doordat het bestreden arrest, uitspraak doende op stukken, zijn beslissing heeft gesteund op een door nietigheid aangetast onderzoek, omdat het door de Krijgsauditeur ingesteld werd tussen de 12 December 1944 en de 27 Juli 1946, op een ogenblik, waarop de zaak aan hem onttrokken was door de kennisneming van de Krijgsraad, waarvoor de aanlegger in cassatie vanaf 19 December 1944 verschenen was, en die, ver van zich van de kennisneming van de zaak te onthouden, zich er toe beperkt heeft de verschuiving te bevelen eerst op 15 Januari en dan sine die, zulks terwijl dit onderzoek van ambtswege had moeten vernietigd worden, en althans uit de debatten verwijderd worden vanaf het ogenblik, waarop de hele rechtspleging voor de Krijgsraad vernietigd was en waaruit bleek — zoals het vonnis van vrijspraak het bewijst — dat de besluiten van dit voorbereidend onderzoek niet gegrond waren :

Overwegende dat uit de stukken van de rechtspleging blijkt dat 1° de zaak van de aanlegger voor de Krijgsraad te Brussel op 19 December 1944 werd opgeroepen en dat zij op deze terechtzitting op 15 Januari 1945 verschoven werd ; 2° dat zij op de terechtzitting van 15 Januari 1945 verschoven werd sine die ; 3° dat zij de 19 September 1946 een derde maal werd opgeroepen en op 5 December 1946 verschoven werd ; 4° dat ze tijdens de verschillende terechtzittingen van

de maanden December 1946 en Januari 1947 behandeld werd en dat het vonnis van vrijspraak op 22 Februari 1947 werd uitgesproken, terwijl gedurende deze terechtzittingen in de Krijgsraad onder andere Kapitein De Block zetelde ; 5° dat het bestreden arrest, om reden van de onregelmatige aanduiding van Kapitein De Block als militair rechter, het vonnis en de rechtspleging vóór de Krijgsraad heeft vernietigd, dit wil zeggen de rechtspleging vóór de Raad van af de terechtzitting van 5 December 1946 ; dat het Militair Gerechtshof, dat geen enkel getuige verhoord heeft, de beslissing van aanleggers veroordeling doet steunen op de debatten vóór het Hof en op het onderzoek gedaan door de Krijgsauditeur, namelijk op de verklaringen welke door de Krijgsauditeur na 19 December 1944 onder eed werden afgenomen ;

Overwegende dat, daar de Krijgsraad van de zaak kennis had vanaf 19 December 1944, de Krijgsauditeur, indien het hem niet verboden was als officier van gerechtelijke politie, inlichtingen in te winnen nodig tot de opsporing van de waarheid, niettemin van het onderzoek ontheven was en dienvolgens geen hoedanigheid had om getuigenissen onder eed af te nemen ;

Dat dergelijke verklaringen nietig zijn en dat het arrest inzonderheid doordat het de veroordeling welke het uitspreekt daarop doet steunen, door nietigheid is aangetast ;

Overwegende dat de hierna uitgesproken verbreking het verzoek tot inschrijving van valsheid, ingediend tot staving van een ander middel van de voorziening, zonder voorwerp maakt ; dat ze de verbreking medesleept van de beslissing van veroordeling, op de vordering van de burgerlijke partij gewezen ;

Om die redenen :

Voegt samen de zaken, ingeschreven op de rol onder nrs 4951 en 5015 ;

Verwerpt het verzoek tot inschrijving van valsheid en beveelt de teruggave van de vooraf voor het neerleggen van het verzoekschrift gestorte som ;

Veroordeelt de aanlegger tot de kosten van deze incidentele eis ;

Verbreekt het bestreden arrest ;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Militair Gerechtshof en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing ;

Veroordeelt de burgerlijke partij tot de kosten.

Verwijst de zaak naar het Militair Gerechtshof, anders samengesteld.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 2 Februari 1950.

Voorzitter : M. Wouters

Raadsheer-Verslaggever : M. de Cocquéau des Mottes.

Advocaat-Generaal : M. Colard.

Abandonnement. — Aanhouding van goederen door een mogendheid kan aanwezig zijn, ook al bestaat de eventualiteit om die goederen vrij te krijgen.

Blokkering van goederen door bezettende overheid. De enkele eventualiteit van een vrijmaken der goederen ingevolge stappen van de verzekerde verhindert niet het bestaan van een aanhouding vanwege de bezettende mogendheid.

Door aan de verzekerde te bevelen alles te doen wat in zijn vermogen is om de vrijwaring van de aangehouden goederen te bekomen en zulks ook aan

de verzekeraar toe te laten, veronderstelt artikel 244, Boek II, Wetboek van Koophandel, dat tijdens de periode, welke aan het abandonnement voorafgaat, de aanhouding vanwege een mogendheid blijft voortbestaan, welke ook de kansen mogen zijn om er de opheffing van te bekomen, blijvende het recht om abandonnement te doen gedurende die periode geschorst.

V.O.Z.O.R. (A.M.A.R.I.G.) t/ Comptoir Commercial
Belgika.

Gelet op de bestreden arresten, de 18 April 1944 en 9 Juli 1947 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het enig middel: schending van de artikelen 191, 201, 222, 243, 244 der samengeschiede wetten van 21 Augustus 1879, 12 Juni 1902 en 10 Februari 1908, welke Boek II van het Wetboek van Koophandel uitmaken, betreffende de zee- en binnenscheepvaart; schending van artikel 97 van de Grondwet;

doordat de bestreden arresten en meer in het bijzonder het arrest van 9 Juli 1947 aannemen dat een eenvoudige blokkering der verzekerde voorwerpen «ware zij (de maatregel) zelfs louter administratief of van toezicht, voorlopig en in afwachting getroffen met het oog op gebeurlijke beslaglegging of opvoeding, ontegensprekelijk een arrest op last van hogehand uitmaakt», en dat het zo is, zelfs zo het niet is bewezen «dat de beschikking over de goederen volstrekt geweigerd ware geweest, indien de eigenaars die hadden gevraagd» en zelfs indien «de hindernis tot aflevering volstrekt niet bestaat»,

zulks terwijl het arrest vanwege de Vorst of vanwege een mogendheid, zoals het bij de wet is voorzien, de bestendigheids veronderstelt van de dwang die er het resultaat van is, tot op het ogenblik waarop het aan de Vorst naar willekeur behaagt hem te doen ophouden (door het opheffen van de dwang of de in de plaats stelling van een andere dwangmaatregel) en terwijl bedoeld arrest niet bestaat, indien het aan de eigenaars mogelijk is de beschikking over hun goederen terug te bekomen door een verzoek aan of stappen bij de overheden, of indien de hindernis tot aflevering niet volstrekt is;

Overwegende dat het middel, in zover het gericht is tegen het arrest van 18 April 1944, in feite niet opgaat, daar het aan het arrest een beslissing toeschrijft, welke het niet behelst;

Overwegende dat aan het arrest van 9 Juli 1947 verweten wordt om een in rechte verkeerde reden aangenomen te hebben, dat er in casu aanhouding vanwege een mogendheid was;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat het bevel, door intendant Chauzit op 16 Mei 1940 getroffen, de verweerster in de volstreckte onmogelijkheid heeft gesteld levering te bekomen van de goederen op het ogenblik van de ontschepping en dat de alzo veroorzaakte onbeschikbaarheid zonder onderbreking is blijven bestaan tot op de dag waarop de goederen door de Duitsers verbeurd werden verklaard;

Overwegende dat het arrest terecht hierop wijst, dat de enkele gebeurlijkheid van een vrijmaking ingevolge stappen van de verzekerde geen hindernis uitmaakt voor het bestaan van een aanhouding vanwege een mogendheid;

Overwegende dat, door aan de verzekerde te bevelen alles te doen wat in zijn vermogen is ten einde deze vrijmaking te bekomen en door de verzekeraar toe te laten ook alzo te handelen, artikel 244, Boek II van het Wetboek van Koophandel veronderstelt dat,

tijdens de periode welke de overlating voorafgaat, de aanhouding vanwege een mogendheid blijft bestaan, welke ook de kansen wezen om er de opheffing van te bekomen, de uitoefening van het recht van overlating bij aanhouding vanwege een mogendheid geschorst blijvende gedurende deze periode; dat, anderszijds, deze wetsbepaling geen reden van bestaan zou hebben, indien de aanhouding vanwege een mogendheid afhankelijk ware van het bestaan van een volstreckte en definitieve hindernis voor alle mogelijke aflevering;

Overwegende dat uit deze beschouwingen volgt dat het middel niet gegrond is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanleggende vennootschap tot de kosten en tot een vergoeding van 150 frank jegens de verwerende vennootschap.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 10 October 1949.

Voorzitter: M. de Cocquéau des Mottes.

Raadsheer-Verslaggever: M. Simon.

Advocaat-Generaal: M. Colard.

Verkeer. — Ontzetting uit het recht om een voertuig te besturen. — Onvoldoende motivering.

Het arrest, waarbij de betrokkene voor een tijdruimte van meer dan zes maanden wordt ontzet uit het recht om een voertuig te besturen op de enkele overweging, dat hij een ernstig verkeersongeval heeft veroorzaakt, zonder te vermelden dat de bij artikel 2 van de wet van 1 Augustus 1924 voor een ontzetting van dergelijke duur gestelde vereisten aanwezig zijn, is onvoldoende gemotiveerd.

Mertens Marcel t/ Verstraeten L.

Gelet op het bestreden arrest, gewezen de 6 Mei 1949 door het Hof van Beroep te Gent;

1. Aangaande de voorziening tegen de beslissing over de publieke vordering:

Over het middel: schending van artikel 2 der wet 1 Augustus 1924:

Overwegende dat de bestreden beslissing eiser in verbreking veroordeelt wegens slagen en verwondingen bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg tot de straffen, voorzien bij artikel 420 van het Strafwetboek en hem tevens voor een tijd van drie jaar ontzet uit het recht om een motorvoertuig te besturen, zonder enige vaststelling betreffende de gevolgen welke de verwondingen voor het slachtoffer hebben gehad;

Overwegende dat artikel 2, lit. a der wet van 1 Augustus 1924 de rechter toelaat degene, die hij veroordeelt wegens verwondingen, te ontzetten uit het recht een voertuig te besturen gedurende een tijdruimte, die zes maanden niet mag overschrijden, ten ware de verwondingen aan het slachtoffer een permanente arbeidsonbekwaamheid hadden veroorzaakt, die meer dan 25 % bedraagt, in welk geval de ontzetting kan uitgesproken worden voor een langdurige termijn, ja zelfs levenslang;

Overwegende dat het bestreden arrest, aanlegger ontzettende voor bovenbedoelde tijdruimte uit bewust recht op deze enige overweging dat hij een erg rijongeval heeft veroorzaakt, zijn beslissing dienaan-

gaande niet wettelijk gerechtvaardigd heeft en derhalve artikel 97 der Grondwet heeft geschonden;

Overwegende dat gevolglijk het onderzoek naar de gegrondheid van het tweede middel van belang is ontbloot;

2. Aangaande de voorzieningen tegen de beslissing over de burgerlijke eisen :

Overwegende dat de verbreking van de beslissing over de publieke vordering de verbreking medebrengt van de beslissing over de vordering van de burgerlijke partij;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal worden overgeschreven op de registers van het Hof van Beroep te Gent en dat melding er van zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt de burgerlijke partij tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 14 December 1949.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast en Buch (verslaggever)

1. **Onderwijs. — Pensioenen (wet 10 Juni 1937). — Berekening.**

2. **Machtsoverschrijding. — Besluit gegrond op elementen, waarvan de onjuistheid wordt toegegeven.**

3. **Bevoegdheid (Raad van State). — Opdracht aan administratie. — Vaststellen van pensioen.**

1. *Bij vaststelling van het overlevingspensioen voor de weduwe van een leraar van het erkend vrij normaalonderwijs, dient rekening gehouden te worden met het aantal gepresteerde lesuren, dat het bedrag van het overlevingspensioen bepaalt (artikel 4, c, wet 15 Juni 1937, betr. pensioen en terbeschikkingstelling van het personeel der aangenomen en aanneembare scholen en van de erkende vrije normaalscholen).*

2. *Door een besluit te treffen op grond van elementen, waarvan zij achteraf de onjuistheid toegeeft, heeft de administratieve overheid haar macht overgedragen.*

3. *De Raad van State is niet bevoegd om kennis te nemen van een verzoek strekkende « tot het horen opdracht geven aan de dienst van het normaalonderwijs, de som van de door verzoekster uit te voeren aanvullende stortingen te bepalen » of « tot het vaststellen van haar pensioen » op een bepaald bedrag.*

Kinds, wed. Schietse, t/ Belgische Staat (Minister van Algemeen Bestuur en Pensioenen, thans Minister van Financiën, en Minister van Openbaar Onderwijs).

De Raad van State,

.....

Gezien het verzoekschrift dd. 20 October 1948, strekkende :

1) tot de nietigverklaring van het als brevet geldend certificaat van burgerlijk overlevingspensioen van verzoekster, door de Minister van Begroting op 25 Februari 1948 vastgesteld;

2) tot het horen opdracht geven, aan de dienst van het normaalonderwijs, de som van de door haar uit te voeren aanvullende stortingen te bepalen;

3) tot het vaststellen van haar pensioen op 31.000 frank;

.....

Overwegende dat de echtgenoot van verzoekster leraar was aan de erkende vrije normaalschool van Sint-Niklaas;

Overwegende dat, op grond van artikel 4, c, van de wet van 10 Juni 1937, het pensioen der leraars van de erkende vrije normaalscholen berekend wordt op de wedden waarop zij, wegens hun diensten, mochten aanspraak maken, indien deze in een gelijkaardige Rijksinstelling bewezen geworden waren;

Overwegende dat de tegenpartij in haar memorie van antwoord toegeeft dat zij, bij de vaststelling van het als brevet geldend certificaat van overlevingspensioen, geen rekening heeft gehouden met het aantal gepresteerde lesuren dat het bedrag van het overlevingspensioen bepaalt;

Overwegende dat, door haar besluit te treffen op basis van de elementen waarvan zij thans de onjuistheid toegeeft, de tegenpartij haar macht heeft overschreden; dat het verzoek, wat het eerste punt betreft, dus gegrond is;

Overwegende dat, wat het tweede en derde punt van het verzoek betreft, de aanvraag niet onder de bevoegdheid van de Raad van State ressorteert, zoals zij bepaald wordt door de wet van 23 December 1946;

Besluit :

Artikel 1. — Het als brevet geldend certificaat van burgerlijk overlevingspensioen van verzoekster, dd. 25 Februari 1948, wordt vernietigd. Het overige van het verzoekschrift wordt verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 frank wegens kosten, valt ten laste van de tegenpartij.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 8 Juni 1949.

Voorzitter : M. Van Winkel.

Raadsheren : M.M. Lagae en Philippo.

Advocaat : Mr. W. Van Hille.

Epuratie. — Geen vervallen-verklaring van rechten, inzonderheid van het kiesrecht, krachtens art. 1 Epuratiebesluit van 19 September 1945 wegens ontzetting uit een bediening bij een wettelijk niet bestaan hebbend oorlogsorganisme (in casu de N.L.V.C.).

De ontzetting uit een functie bij de N.L.V.C. heeft niet van rechtswege verval van kiesrecht medegebracht, daar artikel 1, lid 1 van het wetsbesluit van 19 September 1945 op de epuratie daarop geen toepassing vindt.

Immers is de N.L.C.V. bij artikel 1/A/9 van het wetsbesluit van 5 Mei 1944 nietig verklaard en het wetsbesluit van 31 Augustus 1944, waarbij de werking van de verordeningen van dit organisme voorlopig werd gehandhaafd, mist terugwerkende kracht en werkt slechts voor de toekomst. De gedurende de bezetting bij de N.L.V.C. uitgeoefende functies hebben dus geen openbaar karakter.

Overigens werden de benoemingen van het personeel van de N.L.V.C. bij artikel 1/C van voormeld wetsbesluit dd. 5 Mei 1944 zelve nietig verklaard, terwijl die nietigheid niet is opgeheven door de feitelijke voortzetting van de diensten der corporatie, noch zelfs door de handhaving in functie krachtens artikel 5 van het wetsbesluit van 8 November 1944,

welke handhaving slechts kan worden beschouwd als geschied in het kader der aanwerving van personeel tot voortzetting der door de N.L.V.C. ingerichte diensten, zoals voorgeschreven bij artikel 4 van het wetsbesluit van 31 Augustus 1944. Daar verzoekster tijdens de bezetting geen openbare bediening bekleed heeft, kon zij ook niet uit zodanige bediening worden ontzet.

Voor zover de ontzetting slaat op het ambt, door verzoekster uitgeoefend sedert de overneming van de dienst van de N.L.C.V. door het Ministerie van Ravitaillering, valt zij evenmin onder toepassing van artikel 1, lid 1 van het epuratiebesluit van 19 September 1945, daar de aldaar bepaalde vervallenverklaring van rechten enkel strekt tot beteugeling der onvaderlandse houding tijdens de bezetting van hen, op wier trouw de staat, aan wiens dienst zij toen verbonden waren, meer in het bijzonder moest kunnen rekenen.

Verzoekster moet derhalve op de definitieve kiezerslijsten worden ingeschreven.

L. V. B. t/

Overwegende dat verzoeksters aanvraag, strekken de tot haar inschrijving op de definitieve kiezerslijsten der gemeente door het college van burgemeester en schepenen werd verworpen op grond van de overweging, dat de belanghebbende haar kiesrecht verloren heeft ingevolge hare ontzetting uit haar ambt van bediende bij het Ministerie van Ravitaillering;

Overwegende dat uit de mededeling van dat Ministerie aan het gemeentebestuur blijkt, dat die ontzetting betrekking heeft op de bediening van verzoekster bij de ex-N.L.V.C., waarvan de diensten door het departement van Ravitaillering werden overgenomen;

Overwegende dat de ontzetting uit zulke bediening geen verval van kiesrecht van rechtswege heeft medegebracht, dewijl artikel 1 alinea 1 der Besluitwet van 19 September 1945 betreffende de epuratie in zake burgertrouw hier geen toepassing vindt;

Overwegende enerzijds dat de N.L.V.C. bij artikelen 1, 2, 9 der Besluitwet van 5 Mei 1944 nietig werd verklaard en de Besluitwet van 31 Augustus 1944, waarbij de verordeningen van dit organisme voorlopig in werking werden gehouden, geen terugwerken de kracht heeft en slechts voor de toekomst beschikt;

Overwegend dat de gedurende de bezetting bij de N.L.V.C. uitgeoefende bedieningen dus geen openbaar karakter hebben;

Overwegende dat ten andere de benoemingen zelf van het personeel der N.L.V.C. bij artikel 1, C der Besluitwet van 5 Mei 1944, nietig verklaard zijn en die nietigheid niet is opgeheven door de feitelijke voortzetting der diensten, noch zelfs door de handhaving in functie bij toepassing van artikel 5 der Besluitwet van 8 November 1944;

Overwegende dat deze handhaving immers slechts kan worden aangezien als geschied in het kader der aanwerving van personeel tot voortzetting der door de N.L.V.C. ingerichte diensten, zoals voorgeschreven bij artikel 4 der Besluitwet van 31 Augustus 1944;

Overwegende dat, waar verzoekster dus tijdens de bezetting geen openbare bediening bekleedde, zij ook niet uit zulke bediening is kunnen ontzet worden;

Overwegende anderzijds dat, voor zoveel de ontzetting slaat op het ambt van verzoekster, uitgeoefend sedert de overneming door het Ministerie van Ravitaillering van de dienst van de N.L.V.C., zij evenmin onder de toepassing valt van artikel 1, al. 1 der

meergemelde Besluitwet van 19 September 1945;

Overwegend inderdaad, dat het strenge verval van rechten, door die wetsbepaling voorzien, enkel tot beteugeling strekt der onvaderlandse houding tijdens de bezetting van hen, op wier trouw de Staat, aan wiens dienst zij toen verbonden waren, meer in het bijzonder moest kunnen rekenen;

Overwegend dat verzoekster verder de door de wet vereiste voorwaarden verenigt van nationaliteit, ouderdom en verblijf;

Om deze redenen,

Het Hof,

Ontvangt de voorziening, verklaart deze gegrond, beveelt dienvolgens dat op de kiezerslijsten dier gemeente zal ingeschreven worden, kosten ten laste van de Staat.

NOOT: In dezelfde zin zie het hieronder opgenomen vonnis van de Rechtbank te Antwerpen, dd. 28 April 1949, en het in het R. W. 1948-1949, 1075, verschenen vonnis van de Rechtbank te Brussel, dd. 16 Februari 1949. Verg. ook het cassatie-arrest, dd. 11 Juli 1949, in R. W. 1949-50, 677.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 28 April 1949.

Voorzitter: M. Swennen.

O.M.: M. Raeymaeckers.

Advocaat: Mr. Buysse.

Epuratie. — Geen vervallenverklaring van rechten krachtens art. 1 wetsbesluit van 19 September 1945 wegens ontzetting uit een ambt bij een wettelijk niet bestaan hebbend oorlogsorganisme. (In casu de N.L.V.C.).

Verzoeker kan niet worden ontzet uit zijn ambt bij de N.L.V.C. daar de benoeming tot die organisatie nietig is, zoals de oprichting zelve daarvan, ingevolge het Londens Wetsbesluit van 5 Mei 1944.

De door de wetgever genomen maatregelen ter liquidatie van onwettig opgerichte organismen, hebben niet ten doel noch als voorwerp om aan deze organismen een openbaar karakter te verlenen, dat hun van het begin af heeft ontbroken.

Daar de tegen verzoeker genomen maatregel van ontzetting zonder voorwerp was, kon hij ook niet krachtens artikel 1 van het Wetsbesluit van 19 September 1945 door enige vervallenverklaring worden getroffen.

Van Molle Frans.

Overwegende dat uit de gedingstukken blijkt, dat verzoeker werd ontzet uit de functies, die hij bekleedde bij de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie, ingevolge beslissing van de Minister van Ravitaillering, dd. 27 Maart 1945;

Overwegende dat nochtans de benoemingen tot een functie bij hogergenoemd organisme nietig is, zoals ook de oprichting zelf van genoemd organisme (Besluitwet 5 Mei 1944);

Overwegende dat derhalve verzoeker niet bestuurlijk kon ontzet worden uit een functie, die hij nooit wettig bekleed heeft;

Overwegende dat het organisme, in wiens dienst verzoeker zich bevond, nooit wettelijk bestaan heeft

gehad, terwijl anderzijds de maatregelen door de wetgever genomen om de liquidatie te verzekeren van onwettig opgerichte organismen niet tot doel noch als voorwerp hebben aan deze organismen een openbaar karakter te geven, hetwelk hun integendeel van den beginne heeft ontbroken;

Overwegende dat derhalve verzoeker dient ont-heven te worden van de vervallenverklaring, die van genoemde afzetting het gevolg zou zijn geweest;

Om deze redenen,

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak,

Ontvangt het verzoek en er op recht doende :

Zegt dat de tegen verzoeker genomen maatregel van ontzetting zonder voorwerp zijnde, geen enkele vervallenverklaring verzoeker heeft kunnen treffen ingevolge toepassing van artikel 1 van de Besluitwet van 19 September 1945;

Legt de kosten ten laste van de Staat;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-
tegenstande verzet of hoger beroep.

NOOT : Verg. in dit nummer het arrest van het Hof te Gent, dd. 8 Juni 1949, met noot.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

7 December 1949.

Voorzitter : M. Byvoet.

Rechters : M.M. Pexsters en Leen.

1. **Taalgebruik.** — Vier gedaagden, van wie één woonachtig in Wallonië, de drie anderen in Waalse gemeente, gelegen in Vlaams arrondissement. — Vonnis in het Nederlands.
2. **Verstekvonnis van vrederechter.** — Art. 156 Rv. is daarop niet van toepassing.

1. Vier gedaagden, waarvan drie woonachtig in een Waalse gemeente, gelegen in een Vlaams arrondissement, en één in een Waalse gemeente in Wallonië. Alle gedaagden hebben verstek laten gaan, zodat geen hunner gevraagd heeft dat zou worden afgeweken van artikel 38 der wet van 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken. In dat geval moet het in artikel 2 dezer wet neergelegde beginsel « streektaal-voertaal » worden toegepast en het vonnis in de streektaal (het Nederlands) worden gesteld.

2. Artikel 156 Rv. is niet van toepassing op verstekvonnissen van Vrederechters, welke dus 30 jaren na de uitspraak geldig blijven.

N.V. Comptoir du Crédit t/ Delandsheere en
consoorten.

Overwegende dat de drie eerste verweerders te Corswarem, Waalse gemeente, in het arrondissement Hasselt gelegen, woonachtig zijn en bijgevolg, op grond van artikel 55 der wet van 15 Juni 1935, dewelke, alhoewel gerangschikt onder de voorlopige bepalingen der wet, nog steeds van toepassing is, in de Fransé taal moeten gedagvaard worden, hetgeen bij toepassing van lid 3 van dit artikel ten gevolge heeft dat de ganse rechtspleging in deze taal moet voortgezet worden;

Overwegende dat de vierde gedaagde te Borgworm woonachtig is en aldaar bij toepassing van artikel 38 derzelfde wet in de Vlaamse taal moet gedagvaard worden met bijvoeging ener vertaling in het Frans gesteld;

Dat deze bepaling er de Rechtbank nochtans niet toe machtigt afbreuk te doen aan de regeling in artikel 2 der wet, die de Vlaamse rechtspleging in het arrondissement Hasselt verplichtend maakt;

Overwegende dat de vier gedaagden alle vier verstek hebben laten gaan en geen hunner bijgevolg gevraagd heeft dat er zou afgeweken worden van de voorschriften van artikel 38;

Overwegende dat de Rechtbank bijgevolg niet bij machte is beide voorschriften na te leven en gelijktijdig de Franse en Vlaamse rechtspleging te bezigen; dat in zulk geval de voorkeur dient gegeven te worden aan de stelregel vervat in artikel 2 der wet « streektaal-voertaal », die de taal der streek verplichtend maakt; dat in het voorhanden geval de meerderheid niet beslist wijl artikel 6, paragraaf 1 en 2 der wet slechts in het arrondissement Brussel van toepassing is; dat derhalve onderhavig vonnis in de Vlaamse taal moet gesteld worden;

.....

Overwegende dat artikel 156 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, krachtens hetwelk verstekvonnissen een jaar na de uitspraak als niet bestaand moeten beschouwd worden, niet toepasselijk is op vonnissen, uitgesproken door een Vrederechter, dewelke geldig blijven tot dertig jaar na de uitspraak (Rép. Prat., V^e, Proc. Civile, nr 349, en de aldaar aangehaalde rechtsleer en rechtspraak);

.....

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

1e Kamer. — 26 April 1948.

Voorzitter : M. Peeters R.

Rechters : MM. Meulemans en Senelle.

Advocaten : Mrs. Hoschet en Schmit.

Buitengewoon huurrecht. — De bij de wet van 31 Juli 1947 aan de huurder toegekende huurverlenging komt ook toe aan de huurder, die onder vigueur van de wet van 12 Maart 1945 verzuimd heeft de huurverlenging aan te vragen.

De huurder, die onder vigueur van de wet van 12 Maart 1945 na regelmatige opzegging door de verhuurder verzuimd heeft de huurverlenging aan te vragen, is gerechtigd zich op de wet van 31 Juli 1947 te beroepen, inzonderheid op de artikelen 41 en 43 van deze wet.

Ofschoon zulks in voormelde wet niet is bepaald, moet het worden aangenomen op grond van de bepalingen van de buitengewone huurwetgeving, welke heeft gegolden tussen de buiten werkingtreding van de wet van 12 Maart 1945 en het van kracht worden der wet van 31 Juli 1947.

Uit het K.B. van 19 Februari 1947, vervangen door de wet van 12 Mei 1947, en de interpretatieve wet van 30 Mei 1947 blijkt immers die bedoeling van de wetgever, doordat hij de tenuitvoerlegging van de maatregelen tot ontruiming schorste. De wetgever wenste dus duidelijk alle huurders te beschermen, die onder vigueur van de vorige wetgeving de huurverlenging niet konden bekomen. Ook uit het antwoord verstrekt door senator Lohest, voorzitter van de senaatscommissie voor justitie, op een vraag van senator Fonteyne en gegeven in aanwezigheid en met de goedkeuring van de minister van justitie, blijkt, dat het de bedoeling van de wetgever is geweest aan de huurder, die onder vigueur van de wet van 12 Maart 1945 verzuimd had de huurverlenging

aan te vragen, de in art. 1 der nieuwe wet bedoelde huurverlenging toe te kennen.

Claes t/ Van Rillaer.

Gezien de processtukken en onder meer de regelmatige uitgifte van een vonnis, bij tegenspraak tussen partijen gewezen door de Heer Vrederechter van het tweede kanton te Leuven op 3 December 1946;

Overwegende dat beroeper hoger beroep aantekende tegen voormeld vonnis bij exploit van deurwaarder Louis Janssen te Leuven d.d. 30 Januari 1947;

Overwegende dat dit hoger beroep, regelmatig wat de vorm betreft en tijdig aangetekend, ontvankelijk is;

Overwegende dat beroepene, oorspronkelijke eiser, bij het verstrijken van de schriftelijke huurovereenkomst, tussen hem en beroeper betreffende het litigieuze huis gesloten, opzegging liet betekenen aan beroeper tegen 1 October 1946 bij exploit van deurwaarder Emile Simon d.d. 30 Maart 1946; dat de Heer Vrederechter op 20 Juni 1946 in zijn proces-verbaal Nr 776 van het repertorium vaststelde, dat geen der partijen in verzoening verschenen was;

Overwegende dat de beroepene dienvolgens beroeper deed dagvaarden voor de Heer Vrederechter van het tweede kanton bij exploit van deurwaarder Leon Eeckhaut te Leuven d.d. 11 October 1946, ten einde te horen zeggen dat beroeper het litigieuze huis zonder titel noch recht bewoonde, gezien hij nagelaten had, beroepene, oorspronkelijke eiser, binnen de 15 dagen na het proces-verbaal van niet-verzoening te dagvaarden tot het bekomen der huurverlenging overeenkomstig de bepaling van art. 4 der besluit-wet van 12 Maart 1945, en zijn uitzetting te horen bevelen;

Overwegende dat de Heer Vrederechter in zijn vonnis van 15 October 1946 deze thesis van beroepene bijtrad en dienvolgens beroeper bij verstek veroordeelde het litigieuze huis te verlaten binnen de maand, aangezien hij het zonder titel noch recht bewoonde;

Overwegende dat, op regelmatig verzet, de Heer Vrederechter, in zijn vonnis van 3 December 1946, tegensprekelijk tussen partijen gewezen, zijn vorig vonnis bekrachtigde met uitstel voor beroeper tot 1 Juni 1947;

Overwegende dat sedert dit vonnis van de Heer Vrederechter van 1 Juni 1947 de uitvoering ervan geschorst werd door het Koninklijk Besluit van 19 Februari 1947, dat, na onwettelijk verklaard te zijn geworden door het Hof van Verbreking, vervangen werd door de wet van 12 Mei 1947, geïnterpreteerd door de wet van 30 Mei 1947;

Overwegende dat deze uitzonderingswetgeving op haar beurt afgeschaft werd door de wet van 31 Juli 1947, die thans nog alleen van kracht is;

Overwegende dat het geschil een eerste maal gepleit werd voor dit rechtscollege de 6 Juni 1947 in hoger beroep; dat beroeper wegens de bekendmaking van de wet van 31 Juli 1947 in het Staatsblad de heropening der debatten aangevraagd heeft; dat de Rechtbank deze heropening bevolen heeft;

Overwegende dat beroeper de toepassing vraagt der nieuwe wet, dat luidens art. 43 van deze wet de gunst der wettelijke huurverlenging aan de huurder van een handelshuis niet kan ontnomen worden, tenzij deze huurder zijn verplichtingen, spruitende uit de wet en het huurcontract, niet mocht nageleefd hebben; dat deze bepaling luidens art. 14 toepasselijk is op alle hangende zaken op het ogenblik van de in werking-treding der wet;

Overwegende dat beroepene daarentegen volhoudt dat voormelde wet niets veranderd heeft aan de rechten der partijen; dat de uitzonderingsbepalingen die ze bevat volgens art. 1 enkel en alleen toepasselijk

zijn op huurovereenkomsten; dat beroeper op de datum van de in werking-treding der wet geen huurder meer was, vermits hij volgens tegensprekelijk vonnis van 3 December 1946 het litigieuze huis bezette zonder titel noch recht; dat art. 43 trouwens niet kan ingeroepen worden, vermits het bepaalt dat de « wettelijke huurverlenging » niet kan onttrokken worden aan de huurder; dat bijgevolg, in elk geval door de toepassing van de wet van 31 Juli 1946 beroeper nog huurder zou moeten geweest zijn van het litigieuze huis;

Overwegende dat het geschil er dus op neerkomt na te gaan of de huurder — in casu beroeper — die een regelmatige opzegging gekregen heeft bij toepassing van de wet van 12 Maart 1945 en die verzuimd heeft binnen de vijftien dagen van deze opzegging tot huurverlenging te dagvaarden, bezetter is van het huis zonder titel noch recht wat de toepassing van de wet van 31 Juli 1947 betreft;

Overwegende dat deze vraag door bedoelde wet zelf niet uitdrukkelijk is voorzien geworden;

Overwegende dat in het huidige geval opzegging betekend werd vóór de in werking-treding van de wet van 31 Juli 1947;

Overwegende nochtans dat de wetgever door het Koninklijk Besluit van 19 Februari 1947, vervangen door de wet van 12 Mei 1947 en de interpretatieve wet van 30 Mei 1947 zijn inzichten deed kennen door de tenuitvoerlegging van ontruimingsmaatregelen te schorsen; dat het trouwens om deze reden is dat het vonnis van 3 December 1946 niet kon uitgevoerd worden; dat de wetgever dus in elk geval tot de invoering van de nieuwe wet alle huurders, die zich in het geval van beroeper bevonden, duidelijk wenste te beschermen; dat zulks in de nieuwe wet van 31 Juli 1947 het geval is, dat vele huurders, die de huurverlenging niet zouden bekomen hebben tijdens het van kracht zijn van de wet van 12 Maart 1945, haar wel zouden bekomen hebben krachtens de nieuwe wet van 31 Juli 1947;

Overwegende dat de Rechtbank bij gebrek aan een formele tekst de bedoeling van de wetgever dient na te gaan; dat dienaangaande nuttige gegevens te vinden zijn in het antwoord, verstrekt door de Heer Senator Lohest, Voorzitter van de Senaatscommissie voor Justitie, op een vraag van de Heer Senator Fonteyne betreffende de kwestie of de huurder, die zoals beroeper verzuimde of naliet de huurverlenging aan te vragen tijdens het van kracht zijn van de wet van 12 Maart 1945, het recht van de wettelijke huurverlenging, voorzien in art. 1, zou genieten; dat de Heer Senator Lohest op deze vraag bevestigend antwoordde in aanwezigheid en met de goedkeuring van de Heer Minister van Justitie (Parlem. Verslagen van de Senaat, 1947, blz. 1082);

Overwegende dat beroeper dus gerechtigd is de toepassing van de wet van 31 Juli 1947 in te roepen en inzonderheid van de artikelen 41 en 43;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende bij tegenspraak en in laatste aanleg, alle andere of tegenstrijdige besluiten afwijzende als ongegrond;

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond, doet dienvolgens het vonnis a quo te niet in zijn geheel; zegt voor recht dat beroeper zal genieten van de wettelijke huurverlenging voor de toepassingsduur van de wet van 31 Juli 1947; legt de kosten ten laste van beroepene.

KINDERRECHTER TE TONGEREN

14 Januari 1950.

Rechter : M. Frère.

Kinderrecht. — Prostitutie. — Ontucht.

Door « prostitutie » wordt in artikel 15 van de Kinderwet van 15 Mei 1912 verstaan de « vice salarié », d.i. het zich vrijwillig geven aan de eerste de beste tegen geldelijke of andere remuneratie.

Een alleenstaand feit, d.i. het zich toevallig lenen tot onzedelijke handelingen, is niet voldoende om aanleiding te geven tot toepassing van voormeld artikel 15.

Door « ontucht » heeft de wetgever bedoeld elke zedelijke ongeregeldeheid, waaraan de minderjarige zich bezondigt, zelfs elke onzedelijke daad, ook zonder remuneratie.

O. M. t/ M.

Overwegende dat de telastelegging, zoals omschreven in de inleidende dagvaarding, niet bewezen is;

Overwegende overigens dat deze telastlegging ontleend is aan het besluit van de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Binnenlandse Zaken dd. 4 Januari 1941, dat niet meer van kracht is;

Overwegende dat ter zitting van 14 Januari 1950, waarop de zaak ingeleid werd, de minderjarige vrijwillig verschenen is onder de telastlegging van : minderjarige zijnde, beneden de 16 jaar, zich aan prostitutie of aan ontucht overgeleverd te hebben, in de omstandigheden in de inleidende dagvaarding nader omschreven; dat de B. V.-partij eveneens aannam ter zitting vrijwillig te verschijnen voor wat haar betrof;

Overwegende dat de, door de wetgever in artikel 15 van de wet van 15 Mei 1912 bedoelde minderjarige « t kind dat de maat gegeven heeft van zijn kwade neigingen (l'enfant qui a donné la mesure de ses dispositions fâcheuses) is (zie o.m. Maus : Commentaire Législatif, blz. 324, en P. Wets : L'enfant de Justice, p. 15);

Overwegende dat de wetgever niet nader bepaald heeft wat door prostitutie en door ontucht dient te worden verstaan;

Overwegende dat door prostitutie bedoeld wordt de « vice salarié », d.i. het zich vrijwillig geven aan de eerste de beste, tegen geldelijke of andere remuneratie (Constant : Manuel de Droit Pénal, 1949, Deel II, T. 2, blz. 46);

Overwegende dat een alleenstaand feit, d.i. het zich toevallig lenen tot onzedelijke handelingen niet genoeg is om onder toepassing van de wet te vallen (Kinderrechtbank Tongeren, 8 Januari 1949, *Rechtskundig Weekblad*, 1949, kol. 1018, en *Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, 1949, p. 1048);

Overwegende dat door ontucht de wetgever bedoelde elke zedelijke ongeregeldeheid, waaraan de minderjarige zich bezondigt, ja zelfs elke onzedelijke daad gesteld zonder remuneratie (Velghe : *Les Tribunaux pour enfants*, blz. 61, en Constant, op. cit., blz. 46);

Overwegende dat zo mogelijksterwijze de eerste geslachtsdaad, tussen gedaagde en haar patroon gepleegd, als accidenteel dient beschouwd te worden en dat de minderjarige gezien haar ouderdom en onervarenheid als een slachtoffer kan beschouwd worden, dit niet meer het geval is voor de geregelde betrekkingen die zowel in de slaapkamer als in de keuken

plaats grepen, zonder het minste verzet van de minderjarige en zonder dat deze iets deed om de terugkeer van deze feiten te beletten;

Overwegende dat deze eveneens zich niet verzette tegen de aanrandingen van de genaamde P., jonge bakkersknecht in dienst van haar patroon, doch integendeel hem op haar slaapkamer gedoogde en een houding aannam om de feiten te vergemakkelijken;

Overwegende dat uit hogergenoemde feiten het wel blijkt dat gedaagde zich aan ontucht overgeleverd heeft en dat er toepassing dient te worden gedaan van een der maatregelen voorzien bij artikel 15 van de wet van 15 Mei 1912;

.....

Om deze redenen,

De Kinderrechter, verklaart de feiten bewezen; Vertrouwt ze toe tot haar meerderjarigheid aan de heer X. te G.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

17 Januari 1950.

Voorzitter : M. Frère.

Rechters : MM. Strauwen en Alsteens.

Openbaar Ministerie : M. Cappuyns.

Advocaten : Mrs Thoné en Stas.

Ontucht. — Huis van ontucht of prostitutie. — Betekenis van het woord « gewoonlijk », in art. 380bis/4° W.v.S.

De beoordeling of een huis al dan niet als een huis van ontucht of prostitutie dient te worden beschouwd komt toe aan de Rechtbanken.

Het herbergen van en onderdak verschaffen aan vrouwen van lichte zeden, die zich aan de eerste de beste geven en het hieruit voordeel trekken door het innen van huurgeld of het verkopen van drank of levensmiddelen, levert het houden van een huis van ontucht op.

Voor het in artikel 380 bis sub 4° bedoelde misdrijf vereist de wet niet, dat verdachte voor het exploiteren van eens anders ontucht of prostitutie een beroep heeft gemaakt; voor de strafbaarheid is het voldoende, dat de feiten binnen een betrekkelijk kort tijdvak zich hebben voorgedaan. De beoordeling of de vereiste « gewoonte » aanwezig is, komt toe aan de Rechtbanken.

O. M. t/ C. en Ch.

Beticht van te Maaseik, tussen 1. November 1947 en 18 Maart 1949 :

A. *de eerste* : op twee verscheidene reizen door spijzen, dranken, artsenijen of door enig ander middel, vruchtafdrijving veroorzaakt te hebben bij Ch. Alph., die daarin heeft toegestemd;

B. *de tweede* : op twee verscheiden reizen vrijwillig de afdrijving van haar vrucht veroorzaakt te hebben;

C. *de eerste* : een huis van ontucht of prostitutie te hebben gehouden;

D. *de eerste* : op enige wijze eens anders ontucht of prostitutie gewoonlijk geëxploiteerd te hebben;

E. *de eerste* : op verscheiden reizen, ten einde eens anders driften te voldoen, meerderjarige personen, of buiten de bij artikelen 379 en 380 van het Strafwetboek voorziene gevallen, een minderjarige persoon, zelfs met hun goedgeind, tot het zich overgeven aan

ontucht of prostitutie geronseld, verleid of vervreemd te hebben;

F. *de eerste* : op verscheiden reizen, spijsen of dranken verkocht te hebben in een ontuchthuis;

G. *de eerste* : op verscheidene reizen in het openbaar de zeden geschonden te hebben door handelingen welke de eerbaarheid kwetsen;

.....
Overwegende dat het feit A ten laste van de eerste betichte gelegd bewezen is, zoals omschreven in de inleidende dagvaarding;

Overwegende dat het feit B ten laste van de tweede betichte gelegd bewezen is, zoals omschreven in de inleidende dagvaarding;

Overwegende dat de misdrijven C, D en E, ten laste van eerste betichte gelegd, slechts strafbaar zijn, zo ze gepleegd werden na 24 September 1948, datum waarop de wet van 21 Augustus 1948 in voege getreden is;

Overwegende dat na deze datum de misdrijven gepleegd werden, omschreven in de dagvaarding onder letters C, D en E; dat dit namelijk blijkt uit het verhoor van de getuigen Cr. en Cl.;

Overwegende, voor wat het misdrijf voorzien sub litt. C betreft, de Rechtbanken bevoegd zijn uit te maken of een huis al dan niet als een huis van ontucht en prostitutie dient beschouwd te worden (Constant, Manuel de Droit Pénal, 1949, II, 46);

Overwegende dat het herbergen van en onderdak verschaffen aan vrouwen van lichte zeden, die zich aan de eerste de beste geven, en het hieruit trekken van profijt door het innen van een huurgeld of het verkopen van drank of levensmiddelen, wel het houden van een ontuchthuis oplevert;

Overwegende, voor wat het misdrijf vermeld sub litt. D betreft, de wet niet vereist dat de betichte er een beroep zou van maken en dat het genoeg is, om de feiten strafbaar te stellen, dat deze zich voordeden in een betrekkelijk korte tijdspanne; dat het overigens aan de Rechtbanken behoort deze gewoonte te bepalen en dat «in casu» deze gewoonte voldoende blijkt uit de omstandigheden van de zaak (Constant, op. cit. p. 48);

.....

KRIJGSRAAD TE ANTWERPEN

3e Nederlandse Kamer. — 20 December 1949.

Voorzitter : M. Wildiers.

Rechter-bijzitter : M. Carsau.

O.M. : M. Mesot, subst. Krijgsauditeur.

Advocaten : Mrs. Wittemans en Vanderelst (Brussel).

1. *Taalgebruik in gerechtszaken. — Nietigheid van vertaald deskundigenverslag.*

2. *Misdrijven tegen de veiligheid van de Staat. — Ver-eiste voor strafbaarheid van syndicale activiteit tijdens de bezetting.*

1. *De verslagen van deskundigen moeten in de taal van de procedure gesteld worden. Het is niet toelaatbaar, dat een deskundige, die deze taal niet kent, zijn in een andere taal geredigeerd verslag door een ander persoon laat vertalen, daar hij onmogelijk de verantwoordelijkheid op zich kan nemen voor een verslag in een taal, welke hij niet eens verstaat. Nietigheid van het vertaalde verslag.*

2. *Een syndicale activiteit gedurende de bezetting valt alleen dan onder toepassing van de strafwet wanneer zij de politiek van de vijand heeft in de hand*

gewerkt, niet wanneer zij alleen de belangen van de arbeiders beoogd heeft.

O. M. t/ Karel Lambrechts.

Overwegende dat de Heer Krijgsauditeur op 27-12-1946 de Heer Jacquet heeft aangesteld om een deskundig onderzoek in te stellen in verband met de politieke en syndicale activiteit van betichte;

Overwegende dat, overeenkomstig de bepalingen van de Wet van 15-6-1935, de procedure in de Nederlandse taal gevoerd zijnde, dit verslag insgelijks in de Nederlandse taal diende opgesteld te worden, hetgeen in casu geschiedde; dat nochtans ter zitting gebleken is dat de aangestelde deskundige de Nederlandse taal onkundig was en dat hij moest toegeven dat zijn verslag door een zijner bedienden in het Nederlands werd opgesteld op zijn aanduidingen;

Dat art. 33 van de Wet van 15-6-1935 weliswaar bepaalt dat de Magistraat om bijzondere redenen en in bijzondere gevallen de deskundige mag toelaten gebruik te maken van de taal die hij verkiest, doch dat zulks zich in huidig geval niet voordeed;

Dat de deskundige dus verplicht was het verslag in de Nederlandse taal op te stellen, hetgeen, naar zijn eigen verklaring onmogelijk was, dat het anderszids niet kan aangenomen worden dat de aangestelde deskundige zijn verslag door een ander persoon laat opstellen of vertalen, vermits hij onmogelijk de verantwoordelijkheid kan dragen van een verslag in een taal, welke hij niet eens verstaat, dat zulks des te minder aan te nemen is dat de bediende, die het verslag opstelde, zelfs niet beëdigd was als vertaler;

Dat in deze omstandigheden het deskundig verslag nietig is en niet kan dienen als bewijsmateriaal; dat de Krijgsraad zonder bezwaar gebruik kan maken van de documentatie, welke door de deskundige verzameld werd, doch geen staat kan maken op zijn beschouwingen en gevolgtrekkingen;

Dat in dit verband dient te worden opgemerkt dat, wanneer er verder kwestie is van een of ander verslag, bedoeld zijn de in die verslagen voorkomende documenten.

Ten gronde.

Overwegende dat betichte vóór de bezetting volksvertegenwoordiger was en dat zijn parlementaire onschendbaarheid geschorst werd door beslissing van 7 November 1944;

Dat zijn activiteit tijdens de bezetting verschillende aspecten heeft genomen, waarvan hierna de ontleding.

I. *Activiteit in verband met het arbeidsvraagstuk.*

A. — *Syndicale activiteit in Arbeidsorde.*

Overwegende dat betichte vóór de bezetting aan het hoofd stond van het Vlaams Nationaal Syndicaat en dat hij spoedig na de bezetting en nadat de Heer Leemans administratieve functies had aangenomen, de leiding waarnam van Arbeidsorde, vereniging welke vroeger slechts een studiecentrum was, doch na Mei 1940 een effectieve rol trachtte te spelen in het heropbouwen van de syndicale wereld;

Overwegende dat na Mei 1940 in de arbeidsmiddens totale ontredendering heerste en dat vrij spoedig langs verschillende zijden werd getracht tot een reorganisatie over te gaan met het oog op de nood der arbeiders, meer bepaaldelijk op het gebied van de lonen.

Dat degenen die zich dit probleem aantrokken een streng dilemma te gemoet gingen :

1) enerzijds noodzakelijkheid de arbeidskrachten

samen te bundelen om deze niet over te laten aan willekeur en onvoldoende levensvoorwaarden;

2) anderzijds het door de bezetter opgelegde verbod om de vroegere syndicale organisaties te laten herleven; uit verschillende verklaringen blijkt dat de Duitsers alleen een Eenheidssyndicaat zouden dulden.

Dat in deze omstandigheden kan aangenomen worden dat een zekere actie gevoerd werd in gemelde zin en dat iedereen trachtte in de nieuwe organisatie zoveel mogelijk invloed uit te oefenen; dat deze activiteit enkel onder toepassing valt van de strafwet, indien het de politiek van de vijand in de hand moet gewerkt hebben, en niet wanneer alleen de belangen der arbeiders beoogd werden, zonder inslag van politieke afkeurenswaardige bijbedoelingen.

Dat voor wat Arbeidsorde betreft, vaststaat dat deze organisatie bij het V.N.V. aanleunde en van het V.N.V. zekere wachtwoorden ontving; dat de heer Leemans in 't begin contact nam met de Duitse diensten, en dat de betichte alles op het spel zette om aan Arbeidsorde de hoofdrol, zoniet het monopolium te laten geven in de nieuwe organisatie: opstellen van verslagen;

Dat hieruit blijkt; dat betichte uit alle macht poogde Arbeidsorde te laten optreden als macht-dragende autoritair ingerichte eenheidsorganisatie voor werknemers en werkgevers in Vlaanderen; dat hij er niet voor terug deinsde beroep te doen op de ideologische verwantschap tussen Arbeidsorde en het Deutsche Arbeitsfront, op de democratische geest van zijn tegenstrevers, waarvan een groot aantal, naar zijn zeggen, het land verlaten hadden in Mei 1940;

Dat deze handelwijze, laakbaar ook, niet valt onder toepassing van de Strafwet, enerzijds om reden van de hoger aangeduide omstandigheden, anderzijds omdat zij steeds op het theoretisch plan bleef en geen uitwerking had, aldus geen daadwerkelijke hulp aan de vijand heeft verstrekt; de Duitsers kozen hun eigen weg; en Arbeidsorde bekam geen enkel voordeel, waarschijnlijk omdat de bezetter van mening was dat deze vereniging te weinig representatief was;

Overwegende dat het optreden van betichte in het Comité van Acht onderhevig is aan dezelfde opmerkingen voor wat betreft de strafbaarheid; dat trouwens verschillende arresten en vonnissen aannemen, dat de syndicale activiteit slechts strafbaar werd vanaf het ogenblik dat de U. G. H. A. onder het beheer van Delvo kwam, hetgeen zich later situeert; (Het overige zonder belang).

BIBLIOGRAPHIE

VAN VEEN Th. W. : Generale preventie. - De Sikkel, Antwerpen, 1949. 238 p.

In de belangrijke serie «Studies over wangedrag en straf» is een nieuw deel verschenen van de hand van Dr Th. W. Van Veen over de «generale preventie». Het is een van de belangrijkste werken op het gebied van het strafrecht, die in de laatste jaren in Nederland werden gepubliceerd.

Dr Van Veen is gedurende geruime tijd aan de Universiteit te Groningen de assistent geweest van Prof. Vrij voor de cursus van strafrecht en heeft ook, na het vertrek van Prof. Vrij, gedurende enkele tijd aldaar het strafrecht onderwijs waargenomen.

«Generale preventie» is een term die in de Belgische literatuur over het strafrecht minder gebruikte-

lijk is, al is aan het begrip, dat deze term dekt, ten onzent wel de nodige aandacht geschonken. Een wetenschappelijk onderzoek echter, volledig gewijd aan de werking van de «generale preventie», is ook ten onzent onbekend, zoals dit eveneens in Nederland het geval was. In beide landen is steeds in de eerste plaats de belangstelling gegaan naar de «speciale preventie», waardoor bedoeld wordt het geheel der maatregelen, die van aard zijn het wanbedrijf te voorkomen door inwerking op *het individu zelf*, dat met het gerecht in aanraking komt. Door «generale preventie» daarentegen wordt verstaan de invloed die door toepassing van het strafrecht *inwerkt op de gehele maatschappij*.

Aan dit probleem heeft thans Dr Van Veen voor het eerst een systematisch onderzoek gewijd en hij stelt zich ten doel na te gaan welke de juiste draagwijdte is van deze generale preventie en welke de voorwaarden zijn in dewelke zij doelmatig kan aangewend worden tot het voorkomen der criminaliteit.

Dr Van Veen heeft zijn werk in twee delen gesplitst. Het eerste geeft een historische uiteenzetting van de evolutie der strafrechtstheorie in Nederland, in verband met de geleidelijke ontwikkeling van de gedachte der generale preventie. Het tweede deel vormt een systematisch onderzoek van de werking zelf der generale preventie, haar functies, haar middelen, haar grenzen en haar rechtvaardiging.

* * *

Voor zijn historisch overzicht kiest de auteur als uitgangspunt het jaar 1865. Tot dat jaar was de strafrechtswetenschap haast uitsluitend gesteund op het motief der afschrikking van de dader door de straf, ten einde aldus de maatschappij tegen inbreuken op de rechtsorde te beveiligen. In 1865 komt hier tegen een heftige aanval aan de dag, geleid door Prof. Modderman, die volledig wil breken met de oude theorie en die de grondslagen legt voor de idee der speciale preventie. De auteur gaat deze ontwikkeling na in allerlei merkwaardige debatten, die zich in Nederland hebben ontplooid rond het vraagstuk van de doodstraf, van het celstelsel, van de voorwaardelijke invrijheidstelling, de preventieve hechtenis en de voorwaardelijke veroordeling.

In de reusachtige hoeveelheid boeken, preadviezen en artikelen, die in de loop der jaren over de strafrechtstheorie werden gepubliceerd, toont schrijver aan hoe elementen van generaal-preventieve aard voortdurend doordringen; hun belang wordt echter op wetenschappelijk gebied verwaarloosd en zij geven geen aanleiding tot enig systematisch onderzoek.

Het jaar 1888 betekent een nieuwe mijlpaal in de strafrechtswetenschap in Nederland. Het is het jaar der stichting van de «Union internationale de droit pénal» en het is de periode in dewelke Prof. Van Hamel, sterk beïnvloed door buitenlandse theorie, in Nederland de «nieuwe richting» verkondigt. De vergeldingsgedachte wordt volledig door hem verworpen, bescherming der maatschappij en sociale verdediging zijn de werkelijke drijfveren van het strafrecht, strafverzachting en individualisering der straf worden voorop gesteld. De nieuwe richting blijft «speciaal-preventief van kleur». In het mengelmoeis der theorieën, bepaald door filosofische, politieke, religieuze en praktische motieven ziet men de straf *niet als een maatschappelijk verschijnsel*. Dit inzicht zal slechts geleidelijk groeien. Prof. Simons, in de kritiek die hij heeft uitgebracht op Van Hamel, heeft een open oog gehad voor het vraagstuk der generale preventie en nadat in 1907 de theorie der nieuwe richting gestabiliseerd was en zij haar aandacht meer

en meer begon te wijden aan praktische vragen, kwam het probleem der generale preventie stilaan meer in het licht te staan.

De omstandigheden van de oorlog 1914-1918 hebben in sterke mate bijgedragen tot de ontwikkeling van de belangstelling voor de generale preventie. De criminaliteit had zich tengevolge van de oorlog in reusachtige mate uitgebreid en nieuwe soorten delicten, vooral van economische aard, eisten een straf-toemeting, waarbij de gedachte der generale preventie meer en meer werd betrokken.

Hoezeer in de praktijk het belang van de generale preventie zich ook doet gevoelen en de rechters in hun vonnissen tot richtsnoer dient, toch volgt de theorie andere wegen; men denke aan het merkwaardige boek van Leo Polak, die de oude vergeldingstheorie in ere herstelt, doch die haar uitbouwt in speciaal-preventieve zin.

Het is slechts vanaf het jaar 1930, naar aanleiding van de geweldige sociale en politieke onrust, die zich ten allen kante doet gevoelen, dat de leer der generale preventie gestalte krijgt. De taak die aan de rechters wordt opgelegd, wordt steeds zwaarder. De inwerking van de strafrechterlijke vonnissen op de maatschappelijke verhoudingen in het algemeen wordt steeds duidelijker en weldra begint men volle aandacht te wijden aan de theorie der generale preventie in het licht van sociaal-psychologische beschouwingen. De uitbreiding van allerlei delicten, die door de tijd worden medegebracht, zoals steunfraude, verkeerscriminaliteit en economische delicten dringen de belangstelling steeds meer de weg der generale preventie op. Zij is een van de essentieelste factoren geworden der rechtstoepassing en der straftoemeting. En het is de grote vraag hoever de rechter zich door generaal-preventieve inzichten mag laten leiden en welke de grenzen zijn der generale preventie wil de rechtvaardigheid niet gestoord worden.

Het is dus vooral de levende praktijk die noopt tot bezinning over de waarde en de grenzen der generale preventie in het strafrecht.

Dit eerste deel van het boek van Dr Van Veen is in de eerste plaats een voortreffelijke geschiedenis van de Nederlandse strafrechtstheorie vanaf 1865 tot op onze dag. Al wat in Nederland werd gepubliceerd op strafrechterlijk gebied wordt door de schrijver getoetst en met een vaste lijn tekent hij doorheen de menigvuldige en soms zo tegenstrijdige theorieën de ontwikkeling van de generale preventie in rechtsleer en rechtspraktijk.

* * *

Het tweede gedeelte zal nu het systematisch onderzoek bevatten betreffende deze generale preventie. Eerst gaat de auteur na welke haar functies zijn. Hij onderkent er drie: in de eerste plaats de gezagshandhaving door scherpe en snelle reactie van de overheid tegen de inbreuken op de rechtsorde; ten tweede, de normhandhaving, t.t.z. de bestendiging van de eerbied die in het maatschappelijk midden voor de norm leeft, waarbij zich een zekere analogie voordoet met de vergeldingsleer; ten derde, de normvorming, waar het nodig is nieuwe normen, die de maatschappelijke ontwikkeling medebrengt, in het rechtsbewustzijn te doen doordringen, zoals b.v. in fiscale aangelegenheden.

De middelen die de generale preventie kan aanwenden maken het voorwerp uit van een volgend hoofdstuk, waarbij afschrikking, voortdurende herhaling en angstopwekking in aanmerking komen. De auteur gaat na onder welke vorm deze psychologische motieven verwezenlijkt worden in de strafrechtspleging en de tenuitvoerlegging der straffen.

De generale preventie werkt echter niet op dezelfde manier ten opzichte van verschillende typen van mensen, zoals recidivisten, politieke delinquenten, misdadigers uit hartstocht of minder toerekeningsvatbaren; zij heeft ook bijzondere effecten naar gelang de groepen binnen dewelke ze zich doet gelden en in verband met de bijzondere soort van misdrijven die dienen beteugeld. De juiste maat vinden bij al deze verschillende mogelijkheden voor het toepassen van maatregelen van generaal-preventieve aard is uitermate moeilijk en de schrijver dient zich dan ook te beperken tot het geven van zekere aanwijzingen die zouden kunnen bijdragen tot het gewenste doel.

In het laatste hoofdstuk van zijn boek onderzoekt Dr Van Veen het allerge wichtigste vraagstuk van de behandelde stof, namelijk de *rechtvaardiging* van de generale preventie. Tot hoever mag men gaan bij het gebruik maken van de generaal-preventieve kant van de straf? Het is stellig dat het opleggen van een hoge straf met de bedoeling generale preventie te bevorderen, noodzakelijkerwijze in botsing moet komen met het rechtsbewustzijn. Dit laatste stelt de auteur als criterium voor het trekken van de grenzen die bij de hantering der generale preventie dienen in aanmerking te worden genomen. Niet de eisen van de speciale preventie, noch de eisen van de vergelding kunnen een vast criterium aanduiden voor de begrenzing der generaal-preventieve actie. Het rechtsbewustzijn kent volgens Dr Van Veen, naast de behoefte tot vergelding van de schuld van de delinquent, ook het verlangen rekening te houden met de omstandigheden en toestanden in de maatschappij toen het delict werd begaan en met deze waaronder de berechting plaats vindt, zodanig dat ons rechtsbewustzijn tegelijkertijd eist dat de straf en op speciale en op generale preventie zou ingesteld zijn.

* * *

Naast de onvoorwaardelijke lof, die de schrijver verdient voor de uitwerking van zijn boek, dat blijk geeft van een reusachtige kennis en van een zeer klaar doorzicht, zouden wij toch enkele bedenkingen willen in het midden brengen betreffende de stelling zelf die door de auteur wordt verdedigd. Niemand denkt er aan het belang van de generale preventie te betwisten en elk jurist zal erkennen dat zij stellig in de praktijk van het strafrecht een gewichtige factor is. De invloed, die inwerkt op de maatschappelijke groep door de toepassing zelf van het strafrecht, is voorzeker van grote betekenis en wij mogen de schrijver dankbaar zijn dat hij voor het eerst getracht heeft een wetenschappelijke theorie van dit zo belangrijk motief in het strafrecht op te bouwen. De vraag is echter of de auteur niet de waarde, die aan de generale preventie in de strafrechtstheorie mag toegekend worden, heeft overdreven en of hij voldoende oog heeft gehad voor de zeer grote gevaren die het steunen van het strafrecht op de generale preventie kan medeslepen.

Het laatste hoofdstuk van het boek, waarin de auteur zoekt naar de rechtvaardiging van de generale preventie, is het allerge wichtigste, maar ook het meest beknopte van heel het werk en het is niet waarschijnlijk dat de rechtvaardigingsgrond aangegeven door Dr Van Veen zowel bij de theoretici van het strafrecht als bij degenen die zich bezighouden met de strafrechtspraktijk, bevrediging zal schenken. Het psychologisch zo uiterst complex probleem van de eisen van het rechtsbewustzijn ten overstaan van de vergeldingsidee en tevens van de speciale en generale preventie, is voorzeker al te beknopt behandeld en is

niet in overeenstemming met het enorm belang van dit vraagstuk.

In zijn boek wordt er volstrekt niet gewezen op de reusachtige gevaren, welke de gedachte der generale preventie in het strafrecht kan doen ontstaan, zo b.v. bij haar functie tot normvorming, waarbij elke nieuwigheid verzonnen door ideologen of politiciers, die tijdelijk de macht in handen hebben, onder voorwendsel van generale preventie, met geweld kan worden opgelegd. Zekere toestanden, die wij gekend hebben zowel tijdens als na de laatste oorlog, zijn voorzeker van aard om deze gevaren te doen uitschijnen die veelal met de beste bedoelingen in het leven worden geroepen.

Waar de auteur wijst op het verkeerde van succesloze vervolgingen en, vanuit het standpunt der generale preventie, het ondoelmatige der voorwaardelijke veroordeling onderlijnt, blijkt ten volle welke bedreiging er besloten ligt in een overdreven waardering der generale preventie en hoe hetgeen na jaren strijd in het strafrecht is kunnen gewonnen worden ten gevolge van een doorgedreven toepassing der generale preventie verloren zou kunnen gaan.

Waar is de grens tussen de eisen van de generale preventie en deze van een opgewonden of misleide publieke opinie tot verwezenlijking van een of ander ideologisch, politiek of economisch experiment? Is het niet een der grootste gevaren voor een sereen en rechtvaardig strafrecht dat zou worden afgeweken van beproefde criteria om toe te geven aan het effect dat door een verscherpte straftoepassing gemaakt wordt op een bepaalde tijd in een bepaalde groep. Alle terrorismen in de geschiedenis zouden vanuit het standpunt der generale preventie kunnen gerechtvaardigd worden. Dit is voorzeker ver van de bedoelingen van Dr Van Veen, doch het is niet denkbeeldig dat het overdrijven der betekenis van de generale preventie zo gemakkelijk kan leiden tot resultaten die niets meer met strafrecht te maken hebben.

De grens bepaald door het rechtsbewustzijn, is al te onzeker, opdat zij als een behoorlijk criterium zou kunnen worden beschouwd.

Het is de grote verdienste van Dr Van Veen het vraagstuk wetenschappelijk te hebben aangesneden en een overweldigend materiaal ter beschikking te hebben gesteld, dat aan verdere onderzoekers zal toelaten de mogelijkheden van de generale preventie en haar belang in de strafrechtstheorie steeds nauwkeuriger uit te meten.

René Victor.

Vereniging voor de vergelijkende studie van het Recht van België en Nederland. Jaarboek II - 1948. — Association pour l'étude comparée du droit de la Belgique et des Pays-Bas. *Annuaire II - 1948.* — Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink, Antwerpen, Uitgeverij De Sikkel, 133 blz.

Op 19 September 1947 werd te Brussel opgericht de *Vereniging voor de vergelijkende studie van het Recht van België en Nederland*, waarover in dit blad uitvoerig verslag werd uitgebracht (R. W. 1947-1948, 49 e.v.). Door het bestuur — voorzitters zijn de professoren Van Dievoet en Meyers — werd toen beslist dat de vereniging regelmatig jaarboeken zou uitgeven, behelzende alle mededelingen betreffende haar werkzaamheden. De eerste annalen (Jaarboek I, 1947) verschenen in 1948 en werden hier toen aangekondigd (R. W. 1947-1948, 1167).

Het zo pas van de pers gekomen tweede jaarboek

bevat de verslagen van de algemene vergadering, gehouden te 's-Gravenhage op 13 en 14 October 1948, de tekst van de uitgebracht prae-adviezen en een résumé in de Franse taal; als bijlagen werden opgenomen lijsten van de voornaamste boeken in België en in Nederland verschenen in 1948, lijsten van de voornaamste in België en in Nederland verschijnende tijdschriften einde 1948, benevens een mededeling betreffende een Centrale Bibliotheek van Belgisch Recht gevestigd in de Bibliotheek van het Vredespaleis te 's-Gravenhage.

Blijkens het Jaarboek heeft de afdeling Privaatrecht geen nieuwe onderwerpen in 1948 behandeld, maar heeft de besprekingen voortgezet over «de rechtspersoon» en «de handelszaak», waarover in 1947 de professoren Van Dievoet, Meyers, Fredericq en Offerhaus prae-adviezen hebben uitgebracht.

In de afdeling Staatsrecht werd beraadslaagd over een nieuw onderwerp, nl. «De Belgische Senaat en de Nederlandse Eerste Kamer»; als prae-adviseurs traden op: de professoren A. Mast en Donner. De tekst van deze uitstekende prae-adviezen vindt men in het Jaarboek, evenals het verslag van de afdeling Staatsrecht hierover; dit verslag formuleert feitelijk de conclusies, waartoe de Vereniging door een vergelijking van beide instellingen is gekomen.

De afdeling Strafrecht heeft eveneens een nieuw onderwerp behandeld: de preventieve hechtenis, met als rapporteurs prof. H. Bekaert en Mr A. A. L. F. van Dulleman. De beide prae-adviezen, die in het Jaarboek zijn afgedrukt, geven een goed gedocumenteerde en opmerkenswaardige toelichting over de regeling van de voorlopige hechtenis in België en in Nederland. In het verslag, dat door Prof. Van Eck namens de afdeling Strafrecht op de algemene vergadering hierover werd uitgebracht, is tot slot aangestipt, dat bij de nadere bespreking aan alle leden duidelijk gebleken is, dat de regeling der voorlopige hechtenis, geïsoleerd gezien, zich zonder meer niet leent voor unificatie, daar deze regeling vrijwel geheel verweven is met de gehele verdere strafprocedure.

Aan de hand van deze enkele aanwijzingen zal de lezer voldoende kunnen oordelen, welk waardevol studiemateriaal ook dit tweede Jaarboek inhoudt.

Mogen wij daarom een beroep doen vooral op de Vlaamse juristen om zich dit Jaarboek aan te schaffen? De *Vereniging voor de vergelijkende studie van het Recht van België en Nederland* verdient inderdaad hun onvoorwaardelijke steun en belangstelling, omdat zij in niet geringe mate en op voortreffelijke wijze bijdraagt tot de zo noodzakelijke en vruchtbare rechtstoenaadering tussen beide landen.

B.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

Rouwhulde aan Rechter Gerard DESOLRE

De Rechtbank van Antwerpen heeft in een plechtige zitting hulde gebracht aan de nagedachtenis van de betreurde magistraat, de Heer Rechter Gerard Desolre, waarvan wij in ons vorig nummer het overlijden hebben gemeld. Wij laten hieronder de tekst volgen van de redevoeringen die op deze plechtige zitting werden uitgesproken.

* * *

REDE VAN DE HEER H. ANTHONIS, VOORZITTER DER RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG

Mijnheren,

Onmedogend en onverbiddelijk komt het noodlot ons te treffen; waar wij gisteren met onze Collega Gerard Desolre samenwerkten, om in onze macht het recht tussen mensen te doen zegevieren, staan wij heden voor de verlaten zetel van een onzer beste medewerkers.

Wat een onheil! Wat een verlies! Maar welke troost heden te moeten zoeken naar woorden om de buitengewone gaven van onze Collega en vriend te bestempelen.

Magistraat van hoge klasse, was hij het zinnebeeld zelfe zijner hoge functies, geen zucht naar roemrijke daden, die overigens ons ambt niet kent en niet betrachten moet, maar werk, ijverig werk, hart- en zielsinspanning om te doorgronden juist dat waarin onze medeburgers tegenover elkander staan om hunne onenigheden te effenen of hen te overtuigen dat ze onrecht deden en de prijs hebben te betalen om de samenleving van vrije mensen te vrijwaren en de rechten van eenieder te doen eerbiedigen.

Dit besef zijner verheven zending was eigen aan Rechter Desolre en indien ik u zeg dat alvorens zich naar de kliniek te begeven hij het plichtbesef zoverre dreef mij te vragen zijne bijzitters uit te nodigen ten zijnen huize te komen beraadslagen om de nog hangende zaken af te handelen; hij deze uitspraken nog deed daags vóór hij naar de kliniek stapte; mij hierover spreken kwam om te melden dat alles in orde was en op zijn ziekbed de uitgesproken vonnissen tekende, hebt u het beeld van deze diepbetreurde Collega die van hart en ziel een ware rechter van hoge klasse was.

Treuren mogen wij want zijne schone gaven staan niet meer ten onzen dienste, maar laat mij zeggen wat wij allen voelen dat in deze benarde tijden het ons allen goed aan het harte doet te mogen wijzen op zulk verheven karakter dat zijn leven vereenzelvigde met zijn functie en zo voorbeeldig dit kort leven schonk aan zijn verheven ideaal van vrije rechtgever bij een vrij volk.

Dit leven van toewijding was voor onze betreurde Collega niets nieuws, zijn eerbiedwaardige vader, dokter in geneeskunde, buitengewoon begaafd, was ook zijn zending volledig toegewijd en de jonge Gérard heeft nooit anders gezien en beleefd dan voorbeelden van algehele zelfopoffering.

Wanneer hij de Universiteit van Brussel in 1932 uittrad met de hoogste onderscheiding en de gelukwensen van het professorenkorps was hij gewapend om het leven in te gaan en de stappen zijns vaders op te volgen.

Als stagist bij Meester Dupont, vader, en medewerker van Mr. Joris de huidige Ondervoorzitter der Kamer van Volksvertegenwoordigers, heeft hij gelegenheid genoten zijn rechtskennissen te volledigen, en wanneer hij in de magistratuur werd opgeno-

men in 1937 gaf hij van het begin af bewijzen van buitengewone bekwaamheid. Sedertdien als onderzoeksrechter, rechter en enige rechter heeft hij onnoemelijke diensten bewezen, zich opgedrongen als een der besten wíl hij terzelfdertijd zijne medewerking verleende aan het tijdschrift « Revue Belge des Sciences Commerciales » en als professor optrad voor Sociale Wetgeving, Industrieel- en Zeevaartrecht aan de « Société Royale Chambre Belge des Comptables ». Hij was tevens werkzaam onder leiding van Professor Philonenko der Universiteit van Brussel aan de voorbereiding ener thesis van Internationaal Privaat recht. Laat ons dus nogmaals treuren dat zulk mens op zulk jeugdige leeftijd is weggemaaid wanneer zijn loopbaan, nog maar amper begon en zulke grote toekomst voor hem nog was wegelegd.

Ziedaar, Mijnheren, het eerste aspect van dit schone leven! En wat gezegd van het andere, zijn privaat leven. Even schoon en edel is het geweest! Gehuwd sedert 1933, was hij een voorbeeldige echtgenoot en een vader boven alle lof verheven! Ik heb de droeve zending volbracht zijn ontroostbare gade te bezoeken en heb er zulk een indrukwekkende goedmoedsgesteltenis van medegebracht dat ik me waarlijk ontroerd voelde: « Il était si bon, il aimait tant ses enfants et s'occupait de son fils dont il voulait faire un magistrat car il aimait tout sa profession et il aimait tant son Palais ».

Hoe schoon Mijnheren, « il aimait tant son Palais », wanneer zulke woorden met tranen gemengd, door een diepbeproepte levensgezellin worden geuit, begrijpt men zijn edele toewijding en daar waar een rechter geroepen om zijn verheven taak te vervullen, zo spreekt, dan ik het ook een man die beseft wat een familie is, wat voor hem een trouwe gezellin daarstelt die door haar opoffering de last helpt dragen die op haar echtgenoot's schouder berust, die zijn kinderen wil opleiden om er waardige kinderen voor het vaderland van te maken.

De laatste tijden was hij bezorgd om zijn gezondheidstoestand en over het lot zijner familie en ambtsbezigheden; nochtans had hij het leven lief en wanneer hij des zomers met zijne familie naar zee kon vertrekken om daar in die hechte familiekring aan zijn gade en kinderen de nodige ontspanning te verschaffen was hij overgelukkig en kon hij niet nalaten zijn geluk te verkonden.

Helaas, er werd aan dit alles een einde gesteld, wij buigen het hoofd voor het noodlot en zoeken alleen troost in de nagedachtenis van deze onder ons die zulke schone maar korte loopbaan heeft beleefd; wij zullen hem niet vergeten en zijn voorbeeld zal ons allen sterken in ons streven naar goedheid en naar recht.

Aan zijn treurende en achtbare gade, door het bittere lot getroffen, aan zijn twee kindjes die hun « papa » niet meer zullen zien bieden wij onze welgemeende en oprechte gevoelens van innige deelneming.

Dat ze verzekerd wezen dat niet zij alléén treuren,

maar dat wij ook allen de nagedachtenis van deze brave echtgenoot en edele vader in ere zullen houden.

Dat onze Collega en vriend Rechter Desolre van de eeuwige rust moge genieten en de verdiensten van zijn verheven leven mogen uitstralen op zijne lief-tallige familie.

REDE VAN DE HEER HERMAN SABBE, PROCUREUR DES KONINGS

Mijnheer de Voorzitter,

Toen U, — nauwelijks een week geleden, — aan rechter Gerard Desolre een gevraagd ziekenverlof toestond, was verre van U het vermoeden dat de stille maaier zo nabij was om zijn genadeloos werk te vervullen.

Nauwelijks 42 jaar oud, slechts twaalf jaar opgenomen in de vertrouwde kring van onze magistratuur, bezwijkt zó jammerlijk en zó plots deze vriendelijke, innemende, levensblijje jonge man... onder een striemende geselslag van het beschikkend noodlot.

Het schoon en nuttig leven van Gérard Desolre — dit leven dat ons van dichtbij bekend was, — werd gebroken, jammerlijk geknakt als het rank en jong gewas in de klare ontluiking van zovele glansrijke beloften die dit leven wenkten.

Deze ontstellende mare heeft, op hun beurt, de leden van mijn Parket met een onafwendbare verslagenheid getroffen. Wij allen, magistraten van het Parket, ondergaan het schrijnend leed van een onherstelbaar verlies, de pijn van het verloren gaan van een eenvoudige, gulhartige vriend, van een uitmuntend medewerker en van een edel mens.

Deze dagheldere bedenking vervult ons met droefheid en rouw omdat wij gehecht zijn aan het wezen van al dezen die behoren tot de werkkring en tot de welvaart van het Antwerps Gerechtshof.

Maar meer nog kwelt dit ontstellend verlies U zelf, Mijnheer de Voorzitter, U zelf en de heren rechters van deze Rechtbank, omdat met Gérard Desolre, één der besten, én der voorbeeldigsten, onder Uwe medewerkers, U ontvallen is.

Wij allen beseffen hoe groot en ver strekkend dit verlies is.

Rechter Gerard Desolre was een geboren magistraat. De magistratuur was voor hem een roeping.

Zijn opvallende voorkeur voor studie en verstandelijke beschouwing, zijn spontane belangstelling voor alle uitingen van maatschappelijk en cultureel leven, zijn kalme en eenvoudige beheersing der gedachte, zijn aanleg voor evenwicht en objectiviteit, leidden hem vanzelfsprekend naar het rechterlijk leven en naar de zetel der magistratuur. Dit was zijn meest waarachtige bestemming en ik ben ervan overtuigd, — indien de voorzienigheid over de broze stoffelijke dingen dezer aarde het zo beschikt had, — dat diezelfde verstandelijke bestemming vroeg of laat Gérard Desolre naar het Universitaire Professoraat zou hebben gevoerd.

Maar de stille houthakker had de bijl aan de wortels gelegd en al het overige mocht niet zijn...

In het licht van deze te vroeg ingetreden herinneringen verschijnt en blijft Gérard Desolre voor ons als de volwassen, wijze rechter die, in zijn bestaan en in zijn werksfeer, door drie goede gaven werd geleid :

Gérard Desolre bezat de zelfverloochenende, opofferende gave der dienstbaarheid, — deze gave van het zich ter beschikking stellen met geheel zijn geestelijk vermogen ten dienste van zijn gelijken en van

een geordende, waardige samenleving. Van deze milde gave had hij, van in zijn prilste jeugd reeds, de lering ontvangen van zijn vader, de geneesheer die de zielen en de lijdenden toegewijd was.

Deze gave wekte tot daden.

Onder haar drang stelde Gérard Desolre zijn levensbestemming ten dienste van de Gerechtigheid en dit ideaal van zijn maatschappelijke zending verwezenlijkte hij met de volle overgave van zijn verstandelijke bekwaamheid, met zijn rustige bedachtzaamheid en met de mededeelzaamheid van zijn open en eerlijk gemoed. Deze rechter wist dat zijn oordeel, — in dienst van de imperatieve belangen van de maatschappelijke orde, — doortastend en soms streng moest zijn. Doch nooit was zijn vonnis onbarmhartig, doch steeds was hij humaan. Zo was hij ten allen tijde vaardig om een rustig beredeneerde, onpartijdige rechtvaardigheid op te leggen, overtuigd als hij was dat deze rechtvaardigheid een der grootste morele krachten is voor het gezag en voor de grondslag van onze maatschappelijke structuur.

Gérard Desolre bezat een tweede gave : *zijn opvallende liefde tot de studie van de rechtswetenschappen.*

Reeds als student aan de Vrije Universiteit te Brussel had deze gave voor hem geschitterd toen hij zijn diploma van doctor in de rechten met de lauweren der grote onderscheiding verwierf.

In de aandachtige studie en overweging, welke rechter Desolre besteedde aan de bundels en rechtskwesties die hem onderworpen werden, vonden wij deze richtinggevend gave terug. Zij voerde hem verder en opwaarts tot binnen de perken van de rechtsleer, wanneer hij, in de afzondering van het studeervertrek, studies en geschriften opstelde :

- over « Het Patrimonium in het Internationaal Privaatrecht », —
- over « De Sociale Wetgeving », —
- over « Industrieel Recht » en over « Zeevaartsrecht », —
- over « De Faillissementen » en laatst nog over « Het Ambtsgeheim ».

Gérard Desolre was een werker.

Zo verruimde hij, — door het nastreven van een harmonisch evenwicht tussen studie en praktijk, — zijn bekwaamheid als rechter en zijn gezag als rechtsgeleerde.

In alle deze studies en geschriften, — die de zuiverste lichtsprankels bevatten van de geestelijke aandacht van deze magistraat, — vinden wij de werkelijke maatstaf van zijn merkwaardig denkvermogen en van zijn nooit falende logische klaarheid.

Hoevele rijke beloften zijn, — in deze uren van smart en rouw, — verloren gegaan?

Rechter Desolre droeg in zich een derde gave : *de gaven van zijn warme en innige Levensblijheid* : — deze gave die hem, — minzaam en welwillend tegenover elkeen, — de diverse tegensprekelijke klanken van een rechtsgeding liet beluisteren;

— deze gave die hem, onder collegas en bij vrienden, sympathiek en welkom maakte;

— deze gave die met zijn aanwezigheid in zijn jonge huiskring, voor zijn trouwe gade en voor zijn twee lieve kinderen het blijde zonnelicht der liefde en der verstandhouding deed stralen !

Het is deze drievuldigheid van bezielende gaven en van hoogstaande waarden die, — in de dood van rechter Gérard Desolre, — onherstelbaar zijn te loor gegaan.

Aan Mevrouw Gérard Desolre-Paquet en hare twee kinderen, aan de bedroefde familieleden en nabestaanden bied ik, — namens de leden van mijn parket en uit mijn persoonlijke naam, — de diep ontroerde

betuiging van onze innige deelneming in het groot verdriet dat hen in rouw en radeloosheid heeft gedompeld.

Mijnheer de Voorzitter,

In het verscheiden van rechter Gérard Desolre is het stoffelijk bestanddeel bezwaken.

Maar met krachtige wiekslag heeft het geestelijk deel zich in de onvergankelijkheid van onze standvastige herinnering verheven.

Voor U en voor alle leden van de Antwerpse magistratuur staat het vast dat het edelste deel van dit dienstbaar, geestelijk en goedhartig leven, — in het midden der mensen van deze rechtbank en in aller harten en gemoed, — als een bestendig en voorbeeldig licht blijft voortbranden met onvergankelijke luister.

REDE VAN DE HEER CHARLES BOELENS, STAFHOUDER DER BALIE

Mijnheer de Voorzitter,

Mijnheer de Procureur des Konings,
Mijne Heren.

Indien mij de eer is voorbehouden mij bij deze plichtigheid aan te sluiten om samen met U, Mijne Heren, een rouwhulde te brengen aan de hoogstaande magistraat, Heer Rechter Desolre, die zo schielijk Zondagnamiddag zacht ontsliep, heb ik dit te danken aan de ideale en oprechte banden van samenhang en samenwerking die immer bestaan tussen de Balie en de Rechtbank en zonder dewelke een goede gerechtigheid ondenkbaar zou zijn.

Laat mij dan toe U eens te meer te verzekeren dat uwe smarten de onze zijn, en dat ons medevoelen volledig is.

Groot was ons leed toen, Maandag ochtend, wij het heengaan van de Heer Rechter Desolre moesten vernemen. Steeds zien wij hem voor onze geest, als Kamervoorzitter, ter zitting, kalm en bezadigd, hoffelijk jegens ons allen, terwijl hij met een befaamde nauwgezetheid de zaken behandelde.

Alhoewel ik besef dat het minder past dat de Balie over de verdiensten van uw betreunde Collega zou oordelen, zou ik in deze pijnlijke stonden moeilijk kunnen nalaten U het eenparig gevoel van bewondering en waardering van de leden der Balie weer te geven voor de merkwaardige en sterke rechtskennis van de Heer Rechter Desolre.

In 1932 was hij in stage getreden bij wijlen Mr August Dupont, maar weldra besepte hij dat de baan voor hem open stond tot hogere studie van de problemen der rechtswetenschap en voortdurend onderhield hij enge betrekkingen met de Rechtsfaculteit der Hogeschool van Brussel.

Het hoge plichtbesef had Heer Rechter Desolre er toe gebracht, zich onder meer toe te leggen op de studie der sociale wetgeving, waarvan hij de principes aan de K. M. der Belgische Kamer van Rekenplichtigen te Brussel, doceerde.

In de inleiding van zijn merkwaardig boek, in 1946 uitgegeven, over de Sociale Wetgeving, geeft de Heer Rechter Desolre zijn opvattingen over de zo moeilijke en beangstigende problemen van de na-oorlogse tijden te kennen. Op een hoog peil stelt de schrijver het vraagstuk en in een geest van indrukwekkende objectiviteit trekt hij zijn conclusie in het volle licht ener ontwikkeling van een Sociaal Recht in de richting van een regiem van vrijheid voorzeker, maar ook van billijkheid, waarin alle misbruiken, van waar zij ook komen, uitgeschakeld worden met het gevolg

dat, dank aan de Raad van State, België op definitieve wijze de formule van Bismark voor goed zal hebben uitgesloten. De Macht zal voortaan alleen in het Recht, haar enig steunpunt vinden.

Is het niet opvallend dat, in deze conclusies de gehele ziel van de Magistraat die wij verliezen, te vinden is, met het kenmerk zijner onpartijdigheid, zijn streven naar een ideaal van goedheid en rechtvaardigheid, in een wereld van sociale vrede en liefde voor de evennaaste.

Onvergankelijk is voor ons allen en voor ons Land zulk geestelijk erfdeel, voor hetwelk wij eerbiedig buigen.

De dood heeft hem onverbiddelijk getroffen in volle bloei van zijn leven en van zijn loopbaan. Zij ontnam aan de gerechterlijke wereld aan het Land, zijn nog zo veel belovende krachten van rechtsgeleerde en rechtschappen magistraat.

Met droefheid ook gaan onze gedachten naar Mevrouw Desolre en de teergeliefde kinderen. Moge onze vrome bedenkingen, ons innig en waarachtig leed, in enige mate een troost zijn in hun smart en hun onmetelijke pijn.

In naam van de Orde, groet ik hier plechtig de nagedachtenis van de Magistraat die op zulke edele wijze het Gerecht heeft gediend.

Ik verzoek U, Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Procureur des Konings, Mijne Heren, onze betuiging van innige deelneming te willen aanvaarden. Wij nemen een groot deel in uw rouw, met het gevoelen van diepe en hoge waardering voor de gerechtigheid en met oprechte erkentelijkheid voor hem, die nu is heengegaan, en die in onze harten een ontroerende en immer blijvende nagedachtenis zal overlaten.

REDE VAN DE HEER A. MULLENS, VOORZITTER VAN DE TUCHTKAMER DER PLEITBEZORGERS

Mijnheer de Voorzitter,

Heren Magistraten in deze rechtbank,
Mijnheren,

Op een leeftijd die voor de meesten onder ons, de volle ontplooiing der geestesgaven, de maturiteit der gedachten en de tucht der verstandelijke vermogens betekent, rukt de dood een jong magistraat uit uw midden, in omstandigheden die de naarheid van het gebeuren schril onderlijnen.

Zeer jong nog werd de heer Rechter Gérard Desolre aan uwe Rechtbank verbonden, maar deed zich niettemin terstond opmerken door de juistheid van zijn gezond oordeel, de soberheid zijner argumentatie en de hechtheid zijner rechtskundige wetenschap.

Gans zijn persoonlijkheid, overigens, getuigde van geruste zelfzekerheid, — evenwichtige kalmte en vastberadenheid straalden uit zijn wezen.

Kordaat, eenvoudig maar doortastend, eerbiedafdwingend maar vol plichtbesef was het hele optreden van deze jonge rasmagistraat, — gaven die hem voor een prachtige « carrière » voorbestemden.

Wij, pleitbezorgers, hadden het voorrecht hem verscheidene jaren verbonden te zien aan de burgerlijke kamers dezer rechtbank en mochten ons verheugen én zijn uitzonderlijke gaven én zijn karakter van naderbij te mogen bewonderen.

Helaas, een onverbiddelijke kwaal gepaard met intens lijden, verborgen en verbloemd onder het onvermurwbaar gelaat van een stoïcijn, kwelde hem sinds geruime tijd, maar kon zijn aanminnelijk optreden niet verdringen. De heer Rechter Desolre wist

hoe dat eindigen moest, mogelijk in een nabije toekomst, maar liet daarvan geen vermoeden merken.

Hij is heengegaan in alle stilte zoals hij was gekomen: hij laat een jonge vrouw en twee kleine kinderen in onmetelijk verdriet na. Wij buigen ons eerbiedig voor dit vreselijk noodlot en betuigen aan de dierbare familie van de heer Desolre de uitdrukking van ons diep medeleed.

De heren magistraten dezer rechtbank verliezen een jonge kracht voorbestemd om hun aanzien in merkelijke mate te steunen, velen onder hen een trouw en verkleefd vriend, en wij allen een voorbeeldig mens.

Gelieve, mijne Heren, te geloven in de diepe deelneming die U bij dit onherstelbaar verlies, het Korps der Pleitbezorgers aanbiedt.

MEDEDELINGEN

HERDENKINGSVERENIGING VAN DE GROTE RAAD

Van de Vereniging tot herdenking van de Grote Raad te Mechelen ontvingen wij hieronderstaande omzendbrief.

Het lijdt geen twijfel dat zeer vele belangstellenden op deze prachtige uitgave zullen inschrijven.

* * *

Secretariaat, Bleekstraat, 38

M.

De Tentoonstelling, welke te Mechelen in Juni 1949 plaats vond ter herdenking van de vestiging van het Parlement en de Grote Raad vóór 475 jaar, was, volgens de pers, een zeer merkwaardige onderneming, welke een internationale faam verwierf.

De Stad Mechelen en het Bestuur der Tentoonstelling, hierin op prachtig wijze bijgestaan door de leden van de Belgische Adel en door bevoegde kunstkenneren en historici, zijn er in geslaagd deze verheerlijking van een der mooiste instellingen uit ons nationaal verleden tot stand te brengen.

Ten einde de kennis van de Grote Raad op ruimere schaal te verspreiden, werden, op het ogenblik der Tentoonstelling, een geïllustreerd album in drie talen en drie catalogi uitgegeven: deze van de Tentoonstelling zelf met 475 nummers, vol biographische gegevens en enkele buiten-tekst platen, een meer beperkt catalogus en de catalogus van de te Mechelen bewaarde Bibliotheek van de Grote Raad met de opsomming van 700 rechtswerken. Deze uitgaven werden algemeen zeer gunstig onthaald en bewijzen thans nog zeer grote diensten.

Al de bezoekers der Tentoonstelling hebben hiervan een blijvende indruk bewaard. Ten einde de herinnering van deze enige gebeurtenis te vereeuwigen, en de prachtige tentoongestelde voorwerpen en schilderijen, alsmede de wedersamenstelling ener zitting van het Parlement door middel van 33 levensgrote poppen zetelende in het gothische gestoelte van de Grote Raadszaal, bij het publiek nader bekend te maken, heeft het College van Burgemeester en Schepenen van Mechelen aan de « Association du Souvenir du Grand Conseil » opdracht gegeven een geïllustreerd album, getiteld: « *De leden van de Grote Raad van Mechelen in prent en beeld* » samen te stellen en uit te geven. Deze inconographie der leden van de Grote Raad zal ongeveer 200 nieuwe reproducties bevatten van de meeste tentoongestelde voorwerpen, alsmede van nog verschillende andere schilderijen en voor-

werpen, welke niet op de Tentoonstelling aanwezig waren, maar sindsdien werden ontdekt.

Het illustratief gedeelte, op couché-papier gedrukt, zal voorafgegaan zijn door een inleiding van Prof. Mr. E.-M. Meyers, hoogleraar te Leiden, en gevolgd worden door de tekst van de rede door Mr. L.-Th. Maes uitgesproken op de Academische zitting van 5 Juni 1949, in de Consistorie zaal van het nieuw Paleis van de Grote Raad. Zodat dit werk een hoge documentaire waarde zal bezitten en een monument zal zijn opgedragen aan de nagedachtenis der beroemde rechtsgeleerden, welke tot de meest beroemde families van ons land behoorden.

Zeer vele families van de Adel van België, van Nederland en van Noord-Frankrijk hebben zich gedurende 350 jaar onderscheiden, hetzij door voorzitters, raadsheren, procureurs, griffiers of advocaten. Wij richten ons dan ook in het bijzonder tot hun afstammelingen, tot de boekenliefhebbers, de liefhebbers van kunstwerken en geschiedenis en tot de juristen.

Beschrijving van het werk: Formaat groot in-4° (23 × 30 cm.) bevattende 200 clichés gedrukt op couché-papier. Inleiding en historisch overzicht op 20 blz. tekst.

Het werk, bij inschrijving, wordt betaald bij ontvangst van het boekdeel, dat zal opgezonden worden, onder aangetekende omslag, alle kosten inbegrepen.

De prijs bedraagt 375 fr. (Nederland: 29 Fl.). Na de sluiting der inschrijving zal hij met 100 fr. worden verhoogd. De oplage zal, gezien de hoge kosten, zeer beperkt zijn en wij kunnen niet verzekeren dat het werk alsdan nog kan geleverd worden. Anderzijds kan er geen sprake zijn van een heruitgave.

Gelieve dan ook bijgaande kaart zo spoedig mogelijk terug te zenden, ten laatste vóór 31 Maart a.a.

PROFESSOR Mr. J. C. NABER †

Ter gelegenheid van zijn negentigste verjaardag op 11 Maart 1948 brachten wij Prof. Mr. J. C. Naber, de bekende oud-hoogleraar aan de universiteit te Utrecht, een korte hulde (Zie R. W. 1947-48, 878).

Thans is hij op 14 Februari jl. te Utrecht overleden. Aan het herdenkingsartikel van Prof. Van Oven, verschenen in het Nederlands Juristenblad van 25 Februari 1950, 161-162, ontleen wij de volgende passages:

Jean Charles Naber is op 11 Maart 1858 in Amsterdam geboren. Hij was een zoon van de bekende classicus S. A. Naber, studeerde in Amsterdam, promoveerde 29 November 1882 aldaar in de rechtswetenschap op een proefschrift getiteld « de staatkunde van Johan de Witt » — een merkwaardig rijp werk —, was enige jaren leraar en werd in 1885 hoogleraar in het Romeinse recht in Utrecht, aanvaardde zijn ambt met een rede getiteld « de vormende kracht van het Romeinse recht », oeffende het gedurende 42 jaar uit en nam ontslag kort voor het bereiken van de 70-jarige leeftijd. Tot 1911 — als wij ons niet vergissen — gaf hij college in het Latijn; nadien, na een tijdlang in Berlijn werkzaam geweest te zijn om zich in de studie der papyri te verdiepen, deed hij het in het Nederlands.

...Hij was een zeer groot geleerde; echter het ongeluk van zijn leven is geweest, dat hij zich niet kon indenken, hoe 't er uit ziet in het brein van een normaal intellect. Dit, in verband met zijn temperament, heeft hem tot een zeer bitter man gemaakt. Sterk kwam dit tot uiting, toen hij, na een teleur-

stelling die hem zeer gegriefd had, een advertentie in het Weekblad van het Recht plaatste, waarbij een hoogleraar een plaats op een advocatenkantoor vroeg. Talloos zijn de bittere uitlatingen, vaak uitermate geestig, bijtend, sarcastisch, tegenover zaken en niet genoemde personen, in zijn wetenschappelijk werk. Vele daarvan zijn in het Latijn geschreven en zullen vermoedelijk door weinigen opgemerkt zijn. Naber heeft dit natuurlijk geweten, maar hij schreef ze voor eigen genoegen. Trouwens over 't geheel heeft men, als men zich in zijn werk verdiept, vaak het gevoel, dat hij meer voor zichzelf dan voor anderen schreef, hoezeer hij zich ook beklagde, dat men hem niet las.

Ziet men terug op dit leven van geleerde, dan mag men het zeker niet geslaagd noemen in de gewone zin des woords. Een zo ontzagwekkend intellect had, in zijn land en in de wereld, veel groter invloed kunnen uitoefenen dan het geval is geweest. Grote boeken zijn niet uit zijn pen gevloeid, ofschoon de lange artikelenreeksen in het Weekblad voor het Notariaat, gebundeld, aanzienlijke delen vormen. Tekenend ook is, dat de meer dan tweehonderd opstellen over Romeins recht en aanverwante vakken verschenen onder de titel *observatiunculae*. Maar wie deze « kleine opmerkingen », in een zo mooi zij 't zeer moeilijk Latijn geschreven, evengoed als de bijna niet minder omvangrijke in zuiver en kernachtig Nederlands gestelde opstellen bestudeert, staat versteld over des schrijvers diep doordringende denkkraft en fenomenale geleerdheid. In 1925 hebben vrienden en leerlingen het oeuvre willen bundelen, maar Naber heeft dit niet gewenst; slechts een catalogus van titels is verschenen, 26 blz. lang (*Joannis Caroli Naberi opusculorum index, discipulorum iussu factus*, niet in de handel). Nog vijf en twintig jaren onafgebroken werken zijn daarop gevolgd.

Op de dag der begrafenis ontvingen wij een gedrukte briefkaart met J. C. Naber als ondertekening en « *ex Orco* » als bovenschrift. Vier versregels in schoon Latijn bevattend, een afscheid. « *Iam labor in fine est...* ».

BELGISCH LUXEBURGSE UNIE VOOR STRAFRECHT

DE BELGISCH LUXEBURGSE UNIE VOOR STRAFRECHT vergadert op Zaterdag, 18 Maart 1950 te 14 u. 30 stipt in de zittingszaal van de 1^e Kamer van het Hof van Beroep in het Justitiepaleis te Brussel, om de bespreking betreffende de hervorming van de Wet tot bescherming der Maatschappij van 9 April 1930 te eindigen.

De HH Magistraten, professoren, advocaten en geneesheren worden beleefd uitgenodigd om aan de bespreking deel te nemen.

De vergadering wordt te 17 u. gesloten.

BUITENLANDSE TIJDSCHRIFTEN

1. Rechtsgeleerd Magazijn Themis.

Wij vestigen nogmaals de aandacht van onze lezers op dit wetenschappelijk hoogstaand Nederlands tijdschrift, waarvan de laatste tweemaandelijks aflevering van de jaargang 1949 onlangs verschenen is.

De redactie van het Rechtsgeleerd Magazijn Themis is samengesteld uit de professoren Mrs. Bregstein, Cleveringa, Pompe en Van der Pot; de uitgever is de uitgeversmaatschappij Tjeenk Willink te Zwolle; de prijs per jaargang voor het buitenland bedraagt f. 29,35.

Naast uitvoerige boekbesprekingen werden in de laatste jaargang de volgende belangrijke artikelen opgenomen :

- De ratio voor toepassing van vreemd recht in zake de onrechtmatige daad in het buitenland, door Mr. H. Drion.
- Legerbestuur ten tijde van de Republiek der Verenigde Nederlanden, door Dr. L. M. Rollin Couquerque.
- De vooronderstellingen van ons denken over recht en samenleving in de crisis van het moderne Historisme. Een kritische overpeinzing naar aanleiding van Mr. M. W. Scheltema's « Beschouwingen over de vooronderstellingen van ons denken over recht en staat », door Prof. Dr. H. Dooyeweerd.
- Volkenrechtelijke aspecten van het Neurenbergse vonnis, door Mr. L. Erades.
- Onrechtmatige overheidsdaad, geschreven en ongeschreven recht en Woonruimtetwet 1947 (Stbl. n^o H. 291), door Mr. Dr. L. Van Bolhuis.
- Bewindvoerders, Trustees en Vertegenwoordigers, door Prof. Mr. Jb. Zeylemaker Jzn.
- Het vonnis in kort geding, door Mr. H. J. Marius Geerlings.
- Bevoegdheden en verplichtingen, subjectieve rechten en schulden van de overheid en van de onderdanen, door Dr. J. R. Stellinga.
- Dr. L. C. Suttorp, « Jhr Mr Alexander Frederik de Savornin Lohman, zijn leven en werken », door Mr. B. de Goede.
- Verordningsbevoegdheid en privaatrecht, door Prof. Mr. W. G. Vegting.
- Koning en Minister, door Mr. F. E. A. de Nedrée tot Babberich.

2. Revue Trimestrielle de Droit Civil.

Deze bekende Revue (48e jaargang) is voor wie regelmatig over stand en ontwikkeling van het burgerlijk recht in Frankrijk op de hoogte wenst te blijven en ingelicht te zijn, een zeldzaam instrument.

De driemaandelijks overzichten van de rechtspraak op het gebied van het burgerlijk recht en het burgerlijk procesrecht, zijn in hun soort voortreffelijk en leveren telkens opnieuw het bewijs van het grote meesterschap der opstellers, zoals Henri en Léon Mazeaud, René Savatier, Jean Carbonnier, Henry Solus, e.a.

Daarenboven stellen de bibliografische en wetgevingskronieken de lezers in staat de rechtsliteratuur (in boek en tijdschrift) en de wetgeving in Frankrijk op de voet te volgen.

De jaargang 1949 (48e) bracht volgende artikelen :

- Louis Boyer, Les promesses synallagmatiques de vente (contribution à la théorie des avant-contracts).

- Michel Vasseur, Essai sur la présence d'une personne à un acte juridique accompli par d'autres (contribution à la théorie générale des actes juridiques).
- P. Barbier, L'examen du sang et le rôle du juge dans les procès relatifs à la filiation.
- Paul Esmein, La faute et sa place dans la responsabilité civile.
- Albert Chavanne, Les donations de biens communs et la loi du 22 septembre 1942.
- Yvon Loussouarn, La condition d'erreur du *solvens* dans la répétition de l'indu.
- Paul Bailly, L'article 315 du Code Civil et la condition des enfants nés plus de 300 jours après la dissolution du mariage.
- J. Déjardin, Le fondement de l'article 1384, alinéa 1er, et la théorie du risque créé.

3. Revue Trimestrielle de Droit Commercial.

Wij hebben vroeger de verschijning aangekondigd van dit nieuwe Franse tijdschrift, waarvan de tweede jaargang thans beëindigd is. (R. W. 1948-1949, 383).

Onder leiding van Jean Escarra en Roger Houin heeft dit nieuwe tijdschrift een waardige plaats ingenomen naast de *Revue trimestrielle de droit civil*, die overigens wat opzet en methode betreft, tot voorbeeld heeft gediend.

Behalve de regelmatige kronieken (rechtspraak, wetgeving, boekbespreking) werden in de afgelopen jaargang de volgende bijdragen gepubliceerd:

- Roger Houin, La prescription décennale des obligations commerciales.
- J. A. Hornby, La réforme du droit des sociétés en Grande-Bretagne.
- Knut Rodhe, La loi suédoise du 14 septembre 1944 sur les sociétés anonymes.
- Pierre Mason, La remise en circulation de l'action au porteur est-elle possible?
- B. Starck, La réévaluation des bilans.
- Michel de Juglart, La loi du 19 février 1949 sur les privilèges et hypothèques maritimes.
- Albert Cohen, La publicité des mutations de fonds de commerce d'après les lois des 11 mars et 9 avril 1949.
- Yvon Loussouarn, Des résolutions amiables ou judiciaires des ventes mobilières pendant la période suspecte.
- Georges Liet-Veaux, Indemnisation des dommages de guerre et assurance contre les risques de guerre.
- Jean Leblond, De la possibilité pour le juge des référés d'autoriser l'administrateur provisoire d'une succession à assister et à voter dans les assemblées générales.
- Robert de La Haye, Etude critique du projet de loi sur la réforme du registre de commerce.
- Gérard Lyon-Caen, Contribution à la recherche d'une définition du droit commercial.
- Jacques Deleau, La notion de cessation des paiements en jurisprudence.
- J. Wiarda, Le droit commercial néerlandais.

Signaleren wij nog, dat in deze jaargang een over-

zicht van de Belgische rechtspraak betreffende handelsrechtelijke onderwerpen, van de hand van J. Limpens, hoogleraar te Brussel, is opgenomen (p. 193-216). Reeds in de vorige jaargang (p. 734-756) werd met dit overzicht een aanvang gemaakt.

De uitgever van beide Franse tijdschriften is de « Librairie du Recueil Sirey » te Parijs; de abonnementsprijs voor het buitenland bedraagt voor elke revue 1800 Franse francs.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen, Februari 1950, nr. 2.

H. Du Faux: Wanneer ontstaat de belasting als schuld inzake rechtstreekse belastingen? — Rechtspraak.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, nr. 6, Februari 1950.

Inkomstenbelastingen. — Indirecte Staatsbelastingen. — Buitenlandse belastingen.

Nederlands Juristenblad, afl. 8 van 25 Februari 1950.

Mr W. W. Feith: Een en ander over de berechting van Duitse oorlogsmisdadigers. — Prof. Mr J. C. Van Oven: Prof. Mr J. C. Naber. † — Mr C. C. J. Baijens: Tandtechnici.

— Afl. 9 van 4 Maart 1950.

Prof. Mr M. G. Levenbach: Nogmaals de dringendheid der dringende reden. — Mr Dr D. J. Sannes: Rechterlijke controle op administratieve discretie in Engeland. — Mr J. De Vrieze: De juichende redacteur-hoogleraar. — Mr B. J. W. M. Van Pelt: De « persoonlijkheid betreffende omstandigheid ». — Mr W. J. M. Weersma: De « persoonlijkheid betreffende omstandigheid ». — W. H. Vermeer: Artikel 104 Wetboek van Strafrecht geen dode letter. — J. W. Bast: Stank als gevolg van H. R. 11 Mei 1928, N. J. 1928, 1424.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, 4 Maart 1950, nr. 4128.

W. J. De Langen: Progressie en Inkomstenbelasting. — Mr J. G. Sauveplanne: Aansprakelijkheid tegenover derden in het luchtrecht. — Mr M. J. Keiser: Nogmaals n.a.v. eigendom van de zee. — H. F. Snel: Het tekort aan candidaat-notarissen. — Y. D. C. Van Duyn: Rechterlijke en Administratieve beslissingen inzake notariaat en fiscaal recht.

Journal des Tribunaux, 5 Maart 1950, nr. 3843.

Xavier Carton de Wiart: Le régime de l'adoption (1940-1950). — Albert Raucq: Des fictions à la réalité juridique.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"
